

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Convivium vel de amore

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

ubiq; & magna incedit adolescentum comitante caterua. Ita uerus amator, utpote pastor, agnorum gregem à falso rum amantium, ceu luporum uoragine, ac peste tutatur. Quoniam uero pares cum paribus facillime congregantur, parem se facit iunioribus puritate uite, uerborum simplicitate, ludis, iocis ac facetijs. Seq; ex sene puerum facit, in primis ut pueros quandoq; reddat domestica & iucunda familiaritate seniles. Ad uoluptatem prona iuuentus sola uoluptate tenetur, rigidos effugit præceptores. hinc nostræ adolescentiæ tutor ad patriæ suæ salutè rerum suarum administratione neglecta iuniorum suscipit curam, eosq; primum iucunde consuetudinis captat suauitate. Ita illaqueatos, monet deinde seuerius. Postremo censura rigidiori castigat. Hoc pacto Phædonem adolescentulum lupanari publico prostitutum ab ea calamitate redemit, fecitq; philosophum. Platonem poesi deditum coegit tragedias igni tradere, & studia preciosiora capeffere. Xenophontem à uulgari luxu ad sapientum traduxit sobrietatem. Aeschinem & Aristippum ex pauperibus diuites, Phædrum ex oratore philosophum, Alcibiadem ex ignorante doctissimum reddidit. Charmidem grauem fecit & uerecundum, Theagem iustum, fortemq; in republica ciuem. Euthydemum ac Menonem à Sophistarum captiunculis ad ueram transtulit sapientiam. Quo factum est, ut non tam iucunda quàm utilis fuerit Socratis consuetudo, ac multo ardentius ab adolescentibus, ut Alcibiades ait, dilectus fuerit Socrates quàm dilexerit.

QUOMODO AGENDAE SVNT GRATIAE SPIRITV
sancto, qui nos ad hanc disputationem illuminauit atq; accendit. Cap. XVII

AM igitur Conuiuia optimi quid amor sit, quis uerus amator, quæue amantis utilitas ex uestra primum, ex mea deinde disputatione feliciter comperisse uidemur. Huius autem inuentionis felicissimæ causam & magistrum eundem ipsum amorem, qui & compertus est, fuisse proculdubio existimate. Amore namq; ut ita dixerim, inueniendi amoris accensi, amorem quæsiuimus & inuenimus, ut eidem inquisitionis & inuentionis pariter habenda sit gratia. O miram numinis huius magnificentiam. O incomparabilem amoris benignitatem. Cetera siquidem numina uix tandem postquam diu quæseris se parumper ostendunt, Amor etiam quæsituris occurrit. Quapropter huic multo magis quàm ceteris homines se debere fatentur. Sunt autem qui diuinam potentiam sepe audeant execrari, scelerum nostrorum fulminatricem. Nonnulli etiam sapientiam oderunt nostrorum omnium exploratricem flagitiorum. Amorem uero diuinorum bonorum omnium largitorem non amare non possumus. Nos autem amorem hunc adeo nobis propitium ea mente colimus ut ueneremur sapientiam & potentiam admiremur, ut amore duce totum, ut ita loquar, deum habeamus propitium, ac totum amoris flagrantia diligentes, toto etiam deo amore perpetuo fruamur.

PLATONIS CONVIVIUM VEL DE

AMORE, A MARSILIO FICINO TRANSLATVM,
ad Laurentium Medicem uirum clarissimum.

APOLLODORVS. FAMILIARES APOLLODORI. GLAVCO.
ARISTODEMVVS. SOCRATES. AGATHO. PHAEDRVVS.
PÄVSANIAS. ERYXIMACHVS. ARISTOPHA-
NES. DIOTIMA. ALCIBIADES.

Idcirco mihi in his quæ petitis, satis præmeditatus esse. Heri enim cum domo ex Phalero in urbem redirem, quidam mihi notus à tergo me aspiciens, eminus uocauit, & inter uocandum iocatus: O Phaleree, inquit, Apollodore, non expectas? Ego autem expectaui. Tum ille: Quærebam te modo, audire cupiens qui de amore sermones habiti sunt in ea cœna ad quam Agatho, Socrates, Alcibiades, nonnulliq; alij conuenerunt. Retulit quidem mihi & alius quidam qui à Phœnice Philippi filio audiuerat, addiditq; te scire. Verum nihil certi ea de re afferre poterat. Quare tu mihi referas. Tua enim interest sermones amici tui narrare. Id autem primum dicas, Ipse affuisti cum disputarent, an non? Reuera, inquam, certi nihil retulisse tibi ille uidetur, siquidem conuenisse illos adeo nuper existimas, ut ego potuerim interesse. Existimabam equidem, inquit ille. Vndenâ istud? inquit ego, nescis o Glauco multis iam annis huc Agathonem nō accessisse? Ex eo uero tempore quo cum Socrate uersari assidue cœpi, eiusq; tum dicta tum facta diligentius obseruare, nōdum tres anni fluxere. Antea uero quocunq; cōtingebat oberrās, existimāsq; aliquid agere, omnium miserimus eram perinde ac tu nunc, qui quodlibet aliud agendum censes potius q̄ philosophandū. Ne mordeas, inquit ille, sed quo tempore conuiuium celebratum sit, enarra. Ad hæc inquam

quam. Dum pueri adhuc essemus, in primo tragicæ certamine uictoriâ reportauit Agatho. Sequenti aut die post palmâ sacrâq; uictoriâ gratia celebrata, parato conuiuio disputatio instituta fuit. Longum, inquit, certe id tempus est. Sed quis tibi narrauit? Nunquid ipse Socrates? Non per Iouem, inquam. immo idem qui & Phœnici Aristodemus quidam Cydatheneus, qui exiguo corpore erat, et nudis semper pedibus ibat. Interfuit enim disputationi: quippe qui maxime omnium qui tunc erant, Socratem, ut mihi uidetur, amaret. Quinetiam Socratem ipsum de nonnullis quæ ille retulerat percontatus sum, qui in his cum illo consentiebat. Cur ergo, inquit, mihi non refers? Apta quidem uia est quæ ducit in urbem, & ad audiendum pariter, & ad dicendum. Sic itaque inter eundem de illis uerba fecimus. Quapropter quemadmodum à principio dixi, in his rebus satis præmeditatus sum. Quod si iterum uobis recenseri hæc uultis, iterum recensebo. Nam quoties uel ipse de philosophiâ sermonem habeo, uel dicentes alios audio, præter id quod prodesse mihi id putem, mirifice lætor. Quoties autem sermones alios audio, uestros præfertim, qui cum ulandis pecunijs studetis semper, & ipse angor, & uestri misereor, quod efficere aliquid existimetis, cum nihil efficiatis. Forte etiam uos me infelicem putatis, quos & ipse de me uera putare arbitror. Ego autem uos non puto quidem, sed certo scio. *FAM.* Semper Apollodore æque tibi ipsi & alijs detrahis, ac uideris, proculdubio te quidem in primis, deinde alios omnes præter unum Socratem infelices putare. Vnde uero infani cognomen tibi exortum sit, nescio. Semper enim loquendo te & alios improbas, Socratem unum probas. *APOL.* O dilectissime uir, ex eo insanire & delirare me constat, quod ita de me ac uobis existimem. *FAM.* De his in præsentia contendere Apollodore nequaquam decet: sed precibus nostris obsequere, & qui sermones illi fuerint nobis expone. *APOL.* Tales utiq; tibi illi fuerunt. Imò uero à principio eodem ordine quo Aristodemus retulit, uobis ipse nunc recensere conabor. Inquit enim Socratem se offendisse & lotum & calceis pedes ornatum, quæ ille raro faciebat: interrogasse uero quonam ita ornatus iret. & respondisse Socratem, Agathonis in domum cœnatum. hesternam uero cœnam uitasse, quod turbæ propter Agathonis palmâ concursum ueritus esset, promississe autem sequenti die se affuturum. Ea uero de causa se ornasse, ut pulcher ad pulchrum iret. Quæsiisse insuper, quonam pacto tu Aristodeme ad cœnam proficisceris non uocatus? Ut tu iusseris, dicebam, inquit. Sequere igitur, inquit, me, ut proverbium perdamus, illud in hunc modum mutantem, quod ad bonorum cœnas boni etiam non inuitati proficiscuntur. Homerus quidem uideat non modo non obseruare, sed & uiolare proverbium. Nam cum Agamemnonem in re militari strenuum uirum finxisset, Menelaum uero mollem, conuiuium celebrante post sacrificium Agamemnone, Menelaum inducit ultro ad mensam Agamemnonis uenientem. Vbi deteriorem ad præstantioris uiri mensam non accersitum uenire fecit. Hæc audiens forte & ipse ô Socrates dicebam, inquit, non talis, qualem tu inquis, sed quemadmodum induxit Homerus, uilis homunculus ad sapientis uiri conuiuium ultro uenire uidebor. Cum ergo me ducas, uide quam aduentus mei rationem assignes. Ego enim me sponte uenire non confitebor, sed abs te inuitatum dicam. In ipso itinere, inquit, quid dicturi simus, duo cum simus, fortasse consultabimus. Sed eamus iam. Talia quædam inter se cum disputassent iuuisse dicebat: & Socratem cogitandum lento nimis passu gradientem relictumque cum expectasset, tandem iussisse ut præiret. Cum uero adibus Agathonis appropinquaret, apertam ianuam inuenisse, & contigisse ridiculum quiddam: in ipso enim limine famulum quendam occurrisse, & eò ubi accumbebant alij introduxisse, quos iam cœnatos reperit. Sequitur ut uidit Agatho, O Aristodeme dicere, oportune uenisti ut nobiscum cœnes. Si uero aliud quicquam uis, in aliud tempus differas. Equidem heri te quærens inuitaturus te nusquam uidi. Sed cur Socratem ad nos non ducis? Et ego, inquit, cõuersus nusquam Socratem uidi, respondi que Agathonis: Equidem cum illo ueni ab eo uocatus huc ad cœnam. Recte, inquit, fecisti, sed ubinam Socrates? Post me modo incedebat. Quare ipse quoque admiror, & ubi sit, nescio. Quæres Socratem puer dixisse Agathonem, & ad nos introduces. Tu autem Aristodeme iuxta Eryximachum accumbe. Heus tu dato huic manibus aquam, ut iam sedeat. Tunc ingressum puerum quendam nunciassse dicebat Aristodemus, Socratem ipsum in uestibulum proximum secessisse, & accersitum ingredi nolle. Absurdum quiddam narras, inquit. Voca iterum, neque dimittas quousque uenerit. Non sic

sic ô Agatho respondisse dicebat Aristodemus, sed mittite illum. mos enim Socratis iste. Nonnunquam desistens, ubicunq; accidit cōsistere solet. Veniet autem cito, ut arbitror. Ne turbetis ipsum, sed suo arbitratu uenire permittite. Ita si tibi uidetur, dixisse Agathonem, agendum est. Cæterum uos ô pueri, alijs epulas afferte, & quodcunq; lubet apponite. Vobis siquidem nullus præsidet. Id quidem nunquam feci. Quapropter existimantes nunc me unã cum alijs conuiuio à uobis exceptum, curate omnia diligenter, ut uestram operam comprobemus. Post hæc addebat Aristodemus ecenare eos cœpisse, & Socratē Agathonis iussu sæpe uocatum non prius intrasse quàm aliquantum se more suo exercuisset, mediãq; in cœna uenisse. Ad quem, Agathonē qui ultimus sedebat & solus, Huc ad me Socrates dixisse, ut te tangēs sapienti illa sententia fruar, quam in uestibulis excogitasti. Constat enim inuenisse illam te atq; habere. Neq; enim prius destitisses. Sedisse itaque Socratem, dixisseq;: Bene se res nostræ haberent Agatho, si sapientia talis esset, ut in uacuum hominem ex pleniore ipso cōtractu proflueret, quemadmodum aqua ex pleno calice in uacuum per lanam influens. Si enim sapientia ita se habet, permulti facio q; apud te sedeo. Repleri quippe abs te uberrima & præclara sapiētia puto. Mea siquidem tenuis est & ambigua in somnij cuiusdam instar, tua uero luculenta admodum atq; præpollens, utpote quæ in adolēscētia tua heri in conspectu plus quàm triginta milium Græcorum, tam clare emicuit & effulsit. Contumeliosus, inquit Agatho, es ô Socrates. Atqui hæc postea de sapientia ego ac tu dijudicabimus Dionysio iudice. nunc autem cœna. Post hæc, inquit Aristodemus, Socrate simul & alijs discumbentibus, libare inuicem & degustare uina sacrificantium ritu, deumq; cantare cœpisse, & alia quædam, ut mos est, facientes ad potum se conuertisse. Vnde Pausaniam ita locutum: Videndum est, ô uiri, quo pacto leuius suauiusq; bibamus. Nam ut de me in primis uerum fatear, grauati adhuc hesternomero me sentio, & intermissione quadã indigeo. Opinor quoq; & plurimos uestrū similiter affectos esse. heri enim affuistis. Considerate itaq; quomodo leuius salubriusq; bibamus. Et mox Aristophanē respōdisse: Scite loqueris Pausania, potui moderationē quandam adhibendam esse. Ego quoq; ex his sum qui heri ingurgitarunt. Cum hæc audisset Eryximachus Acumeni filius, Probe dicitis, inquit. Atq; hoc insuper à uobis audire desidero, quantum bibendo ualeat Agatho. Minime quidem, Agathonem dixisse. Conferat id sane nobis, mihi in quã & Aristodemo & Phædro, atq; his alijs, quod uos qui ad bibendum ualetis plurimum, nunc tanquã bibendo defessi prohibeat. Nos enim semper imbecilles excepto Socrate, qui ad utrumq; idoneus est. Quocirca quodcunq; agamus, perinde erit. Hic Eryximachum dixisse. Postquam præsentium nullus ingurgitare mihi uelle uidetur, fortè si uera de ebrietate dixerò, minus ero molestus. Id siquidem ex medicinæ peritiã apud me constat, graue quiddam esse hominibus ebrietatem. Nec enim sponte seu peruacue bibere unquã uellem, nec alteri consulerem, præsertim si quis hesternū merum adhuc oleat. Huic Phædrū Myrrhinusium dixisse Aristodemus inquit: Equidem semper tibi fidem habui, in medicina præsertim. Nunc similiter, modo cæteri quoq; consentiant. Hæc cum audissent omnes, concessisse inquit, non ad ebrietatē in præsentem conuiuio, sed ad uoluptatē esse bibendū. Tum Eryximachus: Postquã uisum est in cuiusq; arbitrio fore quantum bibat, neminem uero supra quàm uelit cogi, quod restat exponam. Tibicinam quæ modo ingressa est, abigendam puto, sibipsi tibia personatē, uel si uelit, mulieribus quæ sunt intus. Nos autem confabulari inuicem debere hodie iudico. Qui uero esse sermones nostri debeant, si uultis aperiam. Ad hæc omnes explicare iusserūt. Eryximachus deinde: Mei, inquit, sermonis exordium secundum Euripidis Melanippen erit. Neq; enim mea fabula est quam incepturus sum, sed Phædri. Phædrus hic mecum sæpe cōque ritur, absurdum quiddam asserens, quod cum in cæteros deos cantilenas & hymnos poetæ finxerint, in amorem tamen tantum talem uel deum nullus unquam ex tot poetis laudem aliquam scripserit. Atqui si uis, inquit, ô Eryximache, quærere, inuenies profecto sophistas disertos soluta oratione Herculem aliosq; laudasse, quemadmodum peritissimus Prodicus. quanquam hoc minus alicui mirum uideri debet. Sed & ego legi quandocumque sapientis uiri librum, in quo sal ad uictus utilitatem miris laudibus extollebat: aliaq; huius generis multa reperire licet, laudibus celebrata. In his itaque studiose uersari, Amorem uero tantum deum à nullo adhuc in hunc usq; diem pro dignitate laudari, sed

ubiq;

ubiq; contemni, cui non grauissimum uideatur: Mihi quidem oratio hæc Phædri uera uideatur. Quare & huic munus id conferre gratificariq; cupio, & deum hunc honorari à nobis decens esse censeo. Quod si & uobis uideatur, congrua disputatio inter nos orietur. Laudandum quippe amorem ab unoquoq; nostrum pro uiribus arbitror, ad dexteram alterum, alios deinceps alijs succedendo. Incipiat autem Phædrus, cum & primus sedeat, & huius sit sermonis inuentor. Tum Socrates: Nullus tibi ô Eryximache, inquit, repugnet. Ego enim qui istuc renuerem, cum nihil præter amatoria scire profitear? Nec etiam Agatho & Pausanias aduersabunt, & Aristophanes multo minus, cuius omne studium circa Dionysium Veneremq; uersatur, nec alius ullus eorum quos nunc intueor. Quamquam non æqua fors nobis obtigit, qui extremi discumbimus. Nam si priores scite abundeq; depinxerint, sat nobis erit. Verum Phædrus felicibus auspicijs iam exordia, Amoremq; honoret. His omnes quæ Socrates dixerat, assensere, similiterq; iusserunt. Singula uero singulorum dicta, nec Aristodemus memoria tenebat, nec ego quæ ille recēfuit, singula teneo. Eorum igitur orationem uobis nunc referam, qui memoratu digna dixerunt. Principio dixerunt Phædrum hunc in modum exorsum fuisse.

PHAEDRI COLLAUDATIO IN AMOREM.

Magnus deus est amor, & apud deos hominesq; mirandus, cū propter alia multa, tum maxime propter eius originē. Cum em̄ ex antiquissimorū deorum numero sit, honore dignus apparet. Id autem ex eo cōstat, q̄ parentes Amoris à nullo uel poeta uel alio quouis tradunt. Sed Hesiodus principio Chaos extitisse his uerbis asserit: Terra ampla stabilisq; semper omnium sedes, atq; amor: post Chaos: uidelicet asserēs duo hæc extitisse, Terrā atq; Amore. Parmenides aut̄ de generatione illius inquit: Ante deos omnes primū generauit Amore. Acusi-leus quoq; cum Hesiodo sentire uideat. Atq; ita passim Amore ex antiquissimis esse concedit. Cum uero talis sit, maximorū honorū nobis est causa. Nam quid melius accidere possit adolescenti, q̄ optimus amator: aut amatori q̄ amatus optimus, non inuenio. Duo quidem sunt quæ à pueritia per omne uitam ducere illum debent qui sit præclare uicturus. In rebus turpibus uerecundia, honestis studiū. hæc autē nobis, neq; genus neq; diuitia, neq; honores præstare citius ac melius, q̄ amor possunt. neq; absq; his duobus, aut ciuitas unq; aut priuatus præclarum aliquid & magnificū perficere poterit. Assero equidē amatorem, si turpe aliquid agere uel pati ab aliquo per ignauiam, nec repugnare & ulcisci deprehendatur, seu à patre, siue ab amicis, siue ab alio quouis homine, haud tam uehementer angī quàm si forte ab amato deprehenderetur. Similiter adolescentē tunc maxime erubescere cernimus, cum amator eum turpe quid committētem offendit. Si quo pacto fieri ciuitas uel exercitus posset partim ex his qui amant, partim ex his qui amantur, supra quàm dici possit fortiter agerent administrarentq; singula, dum per uerecundiam à turpibus abstinerent, & ad honesta quasi quadam æmulatione contenderent: talesq; homines uel pauci numero, uniuersos, ut ita dixerim, homines prælio superarent. Amator sane uel deserere ordinem uel arma abijcere coram amato, uehementius q̄ coram cunctis alijs hominibus erubesceret. Immo obire sæpenumero mallet, quàm dilectum derelinquere, & in periculis nō succurrere. Nec quisquam adeo ignauus est, quem amor non inflammet, & ad uirtutē diuinum reddat, ut uiro fortissimo par euadat. Etenim quod Homerus inquit, uim furoremq; à deo quibusdam heroum inspiratum, hoc amor amantibus dedit. Quinetiam pro alio mori amantes soli eligunt, non uiri tantum, sed etiam mulieres. Cuius sermonis testimoniū Græcis Alceste Pelia filia manifestū exhibuit, quæ sola elegit pro uiro suo perire, cum tamē et pater & mater illi adessent. quos illa propter amorem charitate adeo superauit, ut eos extraneos & nomine duntaxat filio suo coniunctos esse monstraret. Quod quidem facinus tam præclarum non tantum ab hominibus, uerum etiam à dijs est iudicatum, ut cum è multis qui multa & egregia gesserant, dii reuiuiscendi munus paucis admodum & præstantissimis attribuissent, hanc ab inferis continuo suscitarent, tam egregio facinore delectati. Tanti studium uirtutemq; circa amorem dii æstimant. Orpheum uero Oeagri filium uoti impotem ex inferis emiserunt. Neq; enim foeminam cuius gratia descenderat, restituere, sed illius phantasma monstrarunt, cum non auderet

auderet, ut Alceste, amoris gratia mori, sed utpote citharædus, mollitiæ quadam absterre-
retur, & machinamenta quædam excogitaret, quibus uiuens ad inferna descenderet. Cu-
ius delicti pœnas eum pendere decreuerunt, iusseruntq; à fœminis lacerari. Achillem au-
tem Thetidis filium honorarunt, & in beatorum insulas miserunt, quia cum accepisset à
matre, si Hectorem occidisset, statim sibi moriendum fore: sin minus, in patriam se reditu-
rum, & senē deniq; moriturū: audacter elegit pro Patroclō amatore suo pugnare, eiusq;
mortem ulcisci, nec pro illo mori solum, sed & perempto illo interfici. Quod quidem ma-
gnopere probantes dii, insigni eū gloria decorarūt, quia tanti amatore suum fecisset. Æ-
schylus plane delirat, cum Patroclū ab Achille dicit amatū, qui non Patroclō tantum, ue-
rumetiam cunctis heroibus forma præstabat, eratq; adhuc imberbis, multoq; natu minor
ut inquit Homerus. Reuera uirtutē hanc in amore dii plurimi faciunt. Vehementius au-
tem admirantur delectanturq;, ac maiora beneficia cōferunt, quando amatus amatorē tu-
ratur & diligit, q̄ cum amator amatum. Diuiniore enim est amator amato, cum diuino fu-
rore sit raptus. Quamobrem Achillem magis quàm Alcesten honorarunt: illum quippe
in beatorum insulas transmiserunt. Ex his omnibus amorem assero deorum omnium an-
tiquissimum, atque summopere uenerandum, & maxime omnium ad uirtutem & beati-
tudinem consequendam hominibus tam uiuentibus quàm defunctis conducere. Talem
fuisse sermonem Phædri narrauit. Post Phædrum uero alios quosdam fuisse loquutos,
sed è memoria excidisse. Eos igitur prætermittens, hanc quam modo referam orationem
Pausaniæ retulit.

PAUSANIAE COLLAUDATIO.

Idetur mihi Phædre haud satis recte sermo ille nobis esse propositus, quo a-
morem simpliciter laudare iubemur. Nam si unus esset amor, probe dictum
fuisse: cū uero nō unus sit duntaxat, satius eum prius qui sit laudandus, expri-
mere. hoc itaq; emendare conabor. Primo enim quemadmodum laudare de-
ceat explicabo, deinde pro dei istius dignitate extollere nitā. Neminē pro-
fecto latet, absq; amore Venerem nuncq; esse, quare si una esset Venus, unus & amor, quo
niam uero duæ sunt Veneres, geminū quoq; amorem esse necesse est. Geminā autē deam
hanc esse quis neget? Nōne una quædam antiquior est & sine matre Venus, cœlo nata,
quam cœlestem Venerem nuncupamus? Altera uero iunior è Ioue & Dione progenita,
quam uulgarem cōmunemq; uocamus? Necessariū itaq; amorem Veneris illius comitē,
cœlestem uocari, huius uero uulgare. Laudare quidem deos omnes decet: sed utriusq; a-
moris opera distinguenda. Actionis cuiuslibet hæc est cōditio, ut suapte natura neq; ho-
nesta sit, neq; turpis, ut ea quæ nunc nos agimus, bibere, canere, disputare. Nullum ex his
seipso turpe uel honestum. Sed agendī modus actioni certū tribuit cognomentū. Quod
enim bene recteq; agit, honestum: quod nō recte, turpe resultat. Eadē ratione non quili-
bet amor & quiuis amandi modus, honestus est & laudandus. Imò ille solus, qui honeste
amare nos hortatur. Etenim uulgaris cōmunisq; Veneris amor, reuera est & ipse uulga-
ris, & quodcunq; contingit, peragit. Atq; is est quo prauis abiectioniq; homines amāt. Amāt
porrò fœminas non minus q̄ masculos, & corpora magis q̄ animos, & sine mente homi-
nes potius q̄ prudentes. Ad explendum sane desiderium inhiant: honeste uero nec ne ex-
pleant, omnino non curant. quo fit, ut quodcunq; fors illi offert, exequantur, & bonum si-
militer atq; malum. Affectus enim huiusmodi à Venere illa iuniore, & utriusq; sexus in
generatione particeps profluit. Amor autē qui cœlestem sequitur Venere, quæ nō fœm. i
næ, sed masculi tantum sexus in generatione est particeps, ipse quoq; genus respicit ma-
sculum. Deinde quoniā antiquioris Veneris pudicæq; est comes, & ipse petulantia om-
nis est expers, quocirca quicunq; amore ab hoc inspirati sunt, genus masculum natura ro-
bustius & generosius, & mētis magis particeps diligunt. Et qui amore hoc sincere perse-
cteq; sunt rapti, ex hoc perspicue dignoscuntur, q̄ pueros nō amāt, sed adolescētes, cum
mente ualere iam cœperint. Huiusmodi uero genus exercendæ mētis propinquius est, ad
eamq; exercendam familiaritas inter illos inicitur. Parati em̄ sunt, arbitror, qui sic amare in-
cipiunt, per omnē uitam simul & cōmuniter uiuere, neq; amatū decipere, neq; ab uno in
alterū amandum abire. neq; enim pueros adhuc mētis expertes amant, quos deinde exo-
letos irrideant & relinquunt. Oportet autē legibus institutum esse, ne quis pueros amēt,
ne

ne in re ambigua frustra tantum studium poneretur. Incertum enim est quod aut corpus, aut anima puerorum tam secundum uirtutem quam secundum uitium postremo euadat. Probi quidem uiri legem hanc sibi ipsi sponte proponunt. Oportet quoque eidem legi uulgares illos amatores adhibita necessitate subijcere, quemadmodum illos ipsos pro uiribus amare mulieres liberas prohibemus. Nam hi sunt qui occasionem conuicijs & quorundam sententia praeberunt, qui amatori obsequi turpe dicunt: qui quidem de uulgaribus amatoribus ista loquuntur, quia importunitatem iniustitiamque illorum agnoscunt & improbat. Nihil autem quod modeste & legitime fit, uituperare decet. Lex utique de amore in ciuitatibus alijs instituta, intellectu facilis est, quoniam simpliciter traditur. Apud nos autem & Lacedaemonios uaria extat. In Elide namque & apud Boeotios, & ubi dicendi arte homines carent, simpliciter lege statutum est, morem amantibus esse gerendum: nec apud eos quisquam aut iuuenis aut senex, turpe id praedicant. Quod quidem ea de causa ab illis arbitror esse factum, ne in persuadendis adulescentibus elaborandum illis esset, utpote qui ad orandum inepti sunt. In Ionia uero & apud alios multos qui Barbaris subiecti sunt, omnino turpe hoc lege censetur. Nam inter Barbaros quidem propter tyrannides turpe istud habetur, & sapientiae praeterea atque gymnasticae studium. Neque enim tyrannis conducunt ea studia, quae subditorum mentes acutas generosasque reddunt quaeque amicitias inter eos indissolubiles, societatesque frequentes pariunt: quae cum ab alijs, tum uel maxime ab amore gigni consueuerunt. Hoc autem ipso euentu tyranni nostri didicerunt. Nam Aristogitonis amor & Harmodij amicitia confirmata, illorum tyrannidem dissipauit. Atque ita ubicunque Amoris indulgentia funditus sublata est, prauitate illorum qui leges condiderunt, est uetita, principum quidem iniquitate et uiolentia, subditorum ignauia. Vbi uero penitus permissa est, propter eorum qui sic statuerunt securitatem & segnitiam est permissa. Hic uero multo rectius est institutum: sed ut dicebam, non facile cognitu. Concedi plane uidetur, si quis animaduertat, quod dicitur, praeclearius esse palam amare quam claculum, eosque praecipue qui generosi & optimi sunt, etiam si minus formosi quam alij uideantur. Faut quoque amatori quamplurimum communis omnium cohortatio, quasi nihil turpe aggrediatur. Nam communiter si quis amatum capiat, pulchrum quiddam uidetur: si non capiat, turpe. Et lex ad amatum sibi conciliandum amatori mira quaedam machinamenta concedit, laudarique permittit: quae si quis aliquando cuiusuis gratia tentare auderet, maximas apud philosophos uituperationes incurreret. Si quis enim accipiendae ab aliquo pecuniae, uel magistratus potentiae gratia, aggrediatur illa quae erga amatos amantes, passim occurrat, supplicet, obtestetur, ad fores noctu iaceat, & sedula quadam obseruantia seruiat, & in omnibus obsequatur, quae seruus aliquis agere nec uellet, nec etiam cogere, ab inimicis pariter & amicis obiurgabitur. Illi adulationes seruilesque assentationes uituperabunt. Isti corripient, eosque seruitutis amici sui pudebit. Amator autem dum ista facit, gratiam adipiscitur, & quasi praeclearum aliquid agat, a lege absque ulla infamiae nota facere ista permittitur. Quod ut per maximum est, uulgo fertur, quod solis amatorijs periurijs dii dant ueniam. Venereum quippe iusiurandum nihil ualere aiunt. Itaque tam dii quam homines omnem amanti licentiam praestiterunt, ut lex nostra testatur. Si ad ista quae dicta sunt, respiciamus, praeclearissimum quiddam in hac ciuitate existimari uidebitur amor, quod uel amanti amatus indulgeat. Si rursus ea quae dicam, animaduertamus, turpissimum hoc apud nos haberi putabimus. Nam parentes pedagogis filios commendant, qui amatos cum amantibus loqui prohibeant. Socij quoque & aequales quotiens tale quid uident, uituperant, eosque dum talia carpunt, senes non reprehendunt, neque eos quasi errent, corripunt. Quapropter ita hoc habere se arbitror, ut ipsum secundum se, sicut principio dictum est, neque honestum sit, neque turpe. Neque enim simplex est, sed recte factum honestum, contra, turpe. Turpe quidem est, prauo ac turpiter obsequi. Honestum uero bono, atque honeste. Prauus autem est amator ille uulgaris, qui corpus magis quam animum amat. Neque stabilis est, cum rem sequatur minime stabilem. Nam cum primum corporis species quam cupierat, deflorescit, abit nihil eorum quae promiserat, seruans. Bonorum uero morum amator, per omnem uitam in amicitia perseverat, utpote qui rem stabilem sectabatur. Istos utique nostra lex diligenter examinare praecipit, & his morem gerere, illos fugere. Et hos quidem sequi iubet, illos fugere, diiudicans & examinans quae quis amet, & quae in quouis amentur. Atque ob hanc causam

Solis amato
rijs periurijs
dij dant ue
niam

primum facile, citoque capi, turpe censetur, ut tempus intercedat, quod ad examinandos mores exigitur. deinde aut pecuniarum copia, aut magistratuū potentia capi, absurdum, siue timore quodā potius quam uoluntate irretiatur, siue acceptis pecunijs, ciuilibusque muneribus acquisitis non contemnat. Nihil enim ex ijs solidum firmumque esse uidetur, præter id quod ab ijs amicitia generosa oriri nequit. Vna itaque secundum legem nostram uia restat, qua amati amantibus iure gratificari possint. Etenim quemadmodum apud nos de amantibus lex illa relata est, qua dicitur, nullum uoluntarium amatoris in amatum obsequium, adulatorium & infame putandum: sic & alia quædam secundum legem uoluntaria seruitus restat, quæ infamiam nullam subit. Hæc autem est quæ circa uirtutem uersatur. Nam nostris legibus est institutum, si quis uelit aliquem colere, putans per illum uel sapientia quadam, uel in alia quauis parte uirtutis proficere, hanc rursus uoluntariam seruitutem neque dedecori seruienti fore, neque adulationem uocari debere. Oportet autem has leges in idem conducere, illam scilicet de amatoribus, & hanc de philosophia, aliaque uirtute conscriptam, si ulla ratione contingere debet, ut deceat amatos amatoribus obsequi. Quotiens enim in idem concurrunt amator atque amatus, utriusque legem habentes, hic quidem obsecuturis amatis iuste in omnibus ministrare seruireque paratus, ille rursus scientiæ morumque præceptoris suo iuste in singulis pariturus: & hic quidem ad sapientiam, aliasque uirtutes conferre potens: ille autem eruditione & sapientia indigens, tunc sanè in unum his legibus concurrentibus duntaxat euenit, ut honestum sit amatos amatoribus morem gerere: alias autem nullo modo. In hoc utique falli, turpe non est. In alijs autem omnibus obsequium huiusmodi turpe censetur, siue obsequentem fallat opinio, siue non fallat. Si enim quis amatori tanquam diuiti diuitiarum causa gratificatus, fallitur, neque uoti compos efficitur, quum pauper sit amator, nihilominus uituperatur. Videtur enim hic seruilem animi sui habitum ostēdisse, quod pecuniarum gratia in singulis rebus cuius seruiret: quod quidem minime est honestum. Eadem ratione si quis tanquam bono gratificatus, ipse hac consuetudine sperans euadere melior fallitur, cum ille prauus esse deprehendatur, honesta quædam deceptio est. Nam uidetur affectum suum demonstrasse paratum ad omnia ministeria uirtutis consequendæ gratia toleranda. Quod sanè præclarissimum iudicatur. hac itaque ratione uirtutis auiditate gratificari, atque seruire semper honestum. Hic autem est ipsius cœlestis dei amor, cœlestis & ipse: qui tam priuatim, quam publice preciosus est, & amantem pariter atque amatum uirtutis curam studiumque suscipere cogit. Cæteri uero amores Veneris uulgaris sunt comites. Hæc in præsentia ô Phædre, uelut ex tempore de Amore uobiscum confero. Cum Pausanias pausam, id est finem dicendi fecisset: sic enim alludere uocabulo sapientes me docent: oportere inquit Aristodemus Aristophanem dicere. uerum singultu uel propter repletionem, uel propter aliam causam contingente, impeditum fuisse. Quo circa ad Eryximachum medicum continuo post ipsum sedentem, ita loquutum. O Eryximache tua nunc interest, aut singultum reprimere, aut pro me loqui donec cesset. Ad ea Eryximachum respondisse. Vtrumque efficiam. Equidem uicem tuam sumens, pro te dicam, tu uero pro me, postquam singultus abierit. Interim dum ipse loquor, si uis aliquandiu spiritum cohibere, singultus cessabit. Si minus id placet, saltem aqua multa intus allue fauces. Et si fortè uehementis est, nares comode stimula ut sternutatio irriteretur. Nam si id semel, aut bis feceris, etiam si frequentissimus sit, tolletur. Antequam finem dicendi feceris, inquit Aristophanes, quæ iubes, efficiam. Eryximachum igitur ita loquutum.

Carpitur &
deridetur
Aristoph.

Remedia
singultus

ERYXIMACHI COLLAUDATIO

Necessarium inquit mihi uidetur, postquam Pausanias recte exorsus, finem imposuit minus sufficientem, quod deest à me nunc impleri. Distinctionem quidem illam qua in duo distributus est Amor, approbo. Verum nostra hac medicinæ arte comperisse mihi uideor, non solum animis hominum erga pulchros Amorem inesse: uerum etiam ad alia multa, atque in alijs tum corporibus animalium omnium, tum his quæ ex terra nascuntur: ac denique in omnibus, ut ita dixerim, quæ in rerum natura consistunt. Magnum quoque atque mirabilem hunc deum per omnia tam humanam quam diuinam latissime se porrigere. A medicinæ peritia primo exemplum capiam, ut artem meam uenerer. Corporum sanè natura Amorem hunc geminum continet. Quod enim
in cor-

in corporibus nostris bene ualet, & quod male, aliud atq; dissimile esse constat. Quod uero dissimile est, dissimile cupit & amat. Alius ergo qui in sano corpore Amor, alius qui in aegrotis. Et, ut paulo ante Pausanias assererat, temperatis hominibus gratificandum esse, intemperatis uero nequaquam: ita & in ipsis corporibus bonis quidem sanisque obsequendum est, in quo maxime ratio medicinae consistit: malis autem egrotisque minime, si modo artificiosus quis uult medicus esse. Est autem, ut summam dicam, medicina scientia qua amatorij affectus corporis quo ad repletionem euacuationemue noscuntur. Et quisquis pulchrum & deformem in his amorem discernit, is medicus peritissimus sit. Quiue ita permutare haec potest, ut pro altero amore nascatur alter: aut quibus abest Amor, adesse autem oportet, immittere ualeat, & insitum extirpare: eruditus sit artifex. Posse autem oportet, quae in corpore inimica maxime sunt, conciliare, & amorem illis inserere mutuum. Inimica uero maxime sunt, quae contraria maxime, frigidum calido, amarum dulci, humido siccum, caeteraque huiusmodi. Cum Amorem his mutuum concordiamque inserere sciret noster ille progenitor Aesculapius, ut hi poetae testantur, quibus & ipse credo, artem nostram composuit. Medicina itaque omnis ea ratione qua loquor, ab hoc deo gubernatur. Similiter quoque agricultura atque gymnastica. Quod autem eadem sit & de musica ratio, perspicuum esse cuius potest, qui uel paulisper aduerterit. Quod Heraclitus forsitan sentit, uerbis tamen parum explicat. Vnum quidem, inquit, secum ipso discrepans concenire, ut harmonia, arcus & lyrae. Atqui absurdum dictum est, harmoniam discrepare, atque ex discrepantibus quamdiu dissonant esse. Sed hoc forte significare uolebat, quod ex his quae prius discrepabant, graui scilicet & acuto, deinde per artem musicam consonantibus, harmonia conficitur. Nunquam enim ex graui & acuto dum discrepant, harmonia conflatur. Harmonia namque concentus est. Concentus uero concordia quaedam. Concordia autem ex discrepantibus donec discrepant, fieri nunquam potest. Quod uero discrepat, neque est concors, concenire nequit, quemadmodum rhythmus ex ueloci & tardo antea discrepantibus, postea uero concinentibus constituitur. Et quemadmodum humoribus medicina concordiam, ita uocibus musica consonantiam tribuens, Amorem consensumque mutuum gignit. Atqui est musica scientia circa harmoniam & rhythmum, affectus amatorios uiresque diiudicans. Sane in ipsa harmoniae & rhythmici compositione uis amatoria facile percipi potest: uerum geminus Amor nondum hic distinguitur, sed tunc demum, cum ad alios rhythmum & harmonia est utendum: uel fingendo, quam melodiae factionem uocant, uel utendo recte his quae facta sunt, melodijs & metris, quam disciplinam nominant. Vbi difficilis obseruatio est, & peritio est opus artifice. Huc iam superior ille sermo reuertitur, quod uidelicet modestis hominibus, & his qui nondum satis modesti sunt, ut fiant, gratificandum, horumque seruandus est amor. Atque hic est decorus ipse & caelestis Uraniae musae Amor. Polymnia uero musae, uulgaris. Cui summa cautione indulgendum est, ut uoluptatem quidem homines hauriant, incontinentiam uero deuitent. Sicut in arte nostra arduum est, cupiditatibus quae ad suaves coquorum epulas nos alliciunt, recte uti adeo ut absque bonae uoluntatis detrimento suauiter his uescamur. Quamobrem & in musica, & in medicina, et in alijs omnibus, tam humanis quam diuinis, utrumque amorem qui omnibus inest, pro uiribus obseruare debemus. Quinetiam anni temporum constitutio utriusque his plena est. Nam quotiens illa quae modo dicebam, calida & frigida, sicca & humida, congruum inter se sortuntur amorem, & harmoniam temperiemque opportunam suscipiunt, salubrem & fertilem annum hominibus, animantibus omnibus, atque plantis afferunt, neque quicquam laedunt. Contra uero cum petulans & contumeliosus amor in anni temporibus praevalet, iniuria multa corrumpit. Pestes siquidem ex his oriri consueuerunt, alijque morbi permulti & uarijs brutis ac plantis innasci. Quoniam pruina, glacies, grando, segetumque rubigines, & putredines ex immoderato & excedente qualitate amore proueniunt: horumque & coeli motus, & anni temporum scientia, astronomia uocata est. Praeterea sacrificia omnia, & illa quibus uaticinium praestit, communionem uidelicet deorum hominumque inuicem, circa nihil aliud uersantur quam amoris curationem atque custodiam. omnis enim impietas tunc accidit, quando quis modesto amori haud indulget, nec illum honorans in omnibus ueneratur, sed circa amorem alterum peruagatur, nec officio congrue erga parentes uiuos & defunctos, & erga deos utitur, Hos amores discernere atque curare uaticinij

Vaticinium propositum est. Et insuper uaticiniū amicitiae inter deos & homines opifex, ex eo quod intelligit qui potissimum ex humanis amoribus fas aut nefas attingit. Atq; ita multam & amplam, imò uero omnem uim summam quidem omnis cōtinet amor: sed qui circa bona cum temperantia & iustitia tam erga nos quàm erga deos uersatur, uim summam habet, omnemq; nobis beatitudinem exhibet. Nam & nos inuicem cōmuni uita conciliat, & dijs humana natura praestantioribus amicos efficit. Fortè & ipsa multa quae ad laudandum Amorem pertinent, praetermitto. neq; sponte tamen. Quod aut deest, tuum est Aristophanes adimplere. Vel si aliter hūc deum honorare uis, honora, quum singultus ipse cessauerit. Iam sedatus est, dixisse Aristophanē, non tamen prius quàm sternutamento repressus. Quo fit ut admirer, si congrua corporis affectio huiuscemodi strepitu & titillatione indiget, qualis est sternutatio. Hae enim mox expulit. Vide o bone Aristophanes, quid agas, respondisse Eryximachū. Risum cōtra te moues, dum alios irrides, cū iam dicturus sis, & obseruatorē me fieri cogis sermonis tui, siquid fortè ridendū protuleris, cui loqui secure licuisset. Probe loqueris Eryximache, Aristophanē dixisse. Sint ista mihi non dicta, ne nobis insidieris obsecro, neq; enim uereor ne quid quod risum moueat, in mediū afferam, hoc enim musae nostrae lucrum propriumq; esset, sed ne deridenda proferam, timeo. Emisso, respondisse Eryximachū, in nos iaculo Aristophanes aufugere speras. At mentē dicendis adhibe, tanquam rationem dictorum omnium redditurus: forte uero, si uidebitur, te dimittam.

Iterū taxatur Aristophanes

ARISTOPHANIS LAUDATIO

Liter de Amore quàm tu & Pausanias loqui cogito. Mihi plane uidentur homines Amoris uim omnino hactenus ignorasse. Nā si eam nossent, delubra illi insignia, aras & hostias dedicarent: quorum nihil his temporibus agitur, cum erga illum maxime omnium obseruare haec deceat. Est enim praeter ceteris dijs summopere generi humano beneficus, curator & tutor hominum, atq; medicus, quibus sanatis, summam genus nostrum felicitatē nancisceretur. Conabor itaq; uim illius uobis exponere. Vos autē quae à me hodie percipitis, alios deinde docebitis. Oportet in primis qualis hominum quondā natura fuerit, quae uel illius passionis, animaduertere. Neq; enim qualis nūc est, olim erat, sed longe diuersa. Principio tria hominum erant genera, non solum quae nunc duo, mas & foemina, uerum etiam tertium quoddam aderat, ex utrisque compositum. Cuius solum nobis restat nomen, ipsum perijt. Androgynum quippe tunc erat & specie & nomine, ex maris & foeminae sexu comixtum. Ipsum profecto defecit, nomen solum infame relictum. Praeterea tota cuiusque hominis species erat rotunda, dorsum & latera circum habēs, manus quatuor, totidemq; crura, uultus item duos tereti ceruice cōnexos, & omnino consimiles. Caput utrisq; uultibus contra uersis, unum. Aures quatuor, genitalia duo, & alia singula, ut ex his quisque cōuenienter excogitare potest. Incedebat tunc & reclusus, ut nūc, in utram uellet partem: & quotiens celerius ire cōtenderet, instar eorum qui prono capite crura sursum circumferentes circularem choream exercent, tunc octo membris innixus celeri circulo ferebatur. Ob hanc uero causam tria genera & talia erant, quia masculum Sole genitum erat: Foemina, Terra: promiscuum deniq; Luna. Vtriusq; enim luna est particeps. Sphaerica uero erant & figura, & motu, quia parentum similia. Vnde & robusto corpore, & elato animo erant. Quare cum dijs pugnare tentabant, & in coelum ascendere, quē admodum de Ephialto & Oto scribit Homerus. Iupiter igitur unaq; dij ceteri quid agendum esset, consultauerunt, Quā in re non parua inerat ambiguitas. Nam neq; fulminare homines illos ut gigantes placebat. extincto enim hominum genere, humanus deorum cultus ueneratioq; periret. neq; in tanta insolentia perseuerare illos permittendum censebant. Tandem sententiam Iupiter suam explicuit. Inueni, inquit, qua ratione fieri possit ut & sint homines, & modestiores sint. Idq; erit si imbecilliores fiant. Vnumquēq; nunc duas in partes diuidam. Ex quo & debiliores erunt, & nobis etiam magis id conducit. Numero siquidem plures erunt qui nos colent. Recti duobus cruribus ibunt. Quod si rursus impie insurgere uideantur, iterum in duo secabo, ut unico crure nixi, utpote claudi, saltare cogantur. Hae fatus bifariam partitus est singulos, instar eorum qui oia diuidunt, ut sale condiant

condiant, vel qui capillo ova secant. Mandavitq; Apollini, ut partitione statim facta, cuiusq; uultum ceruicisq; dimidium in eam partem qua sectus est, uerteret, ut scissionem suam considerans modestior fieret, reliquis autem mederi iussit. Ille continuo uultu uertit, & contrahens undiq; cutem in eum qui nunc uenter uocatur, tanquam contracta marsupia & os unum faciens, medio in uentre ligauit. Quem quidem nexum umbilicū uocant. Et alias quidē rugas maxima ex parte leuigauit, pectoraq; articulatim distinxit, organo quodam tali utens, quali coriarij cum corij rugas super pedis formulam poliunt: nonnullas uero circa medium uentrem umbilicumq; reliquit, ut quasi cicatrices quaedam passionem nobis ueterem semper repraesentarēt. Postquā natura hominum ita diuisa fuit, cum quisq; dimidium sui agnitum cuperet, inter se concurrebāt, circumiacentisq; brachijs se inuicem cōplectebantur, conflare in unum affectātes. Vnde fame, & torpore deficiebant, eo quod nunquam seiungebantur. Et cum dimidium unum moriebatur, restabatq; alterum, quod supererat rursus aliud asciscebat, similiterq; congregiebatur, siue solius cuiusdam totiusq; foeminae dimidium esset, quam foeminam nūc uocamus, seu uiri. Atq; ita genus hominum deperibat. Quocirca miseratus Iupiter, remedium aliud excogitauit, permūtauit genitalia, & quae prius retro erant, ad anteriores partes trāstulit. Antea siquidem cum ad nates haec haberent, non inuicem, sed in terram spargentes semina cicadarum instar cōcipiebant, atq; generabant. Cum uero ad anteriora transposuisset, per hanc generationem in seinuicem fecit expleri: per masculum quidem in foemina, hac de causa, ut si in amplexu uir foeminae cōmiseretur, genita prole speciem hominū propagarent. Sin autē masculo masculus, satietate ab amplexu amouerent, & ad res gerendas conuersi uictum curarent. Hinc utiq; ex illo tempore mutuus hominibus innatus est amor, priscae naturae cōciliator, annitēs unum ex duobus efficere, hominūq; naturae mederi. Est igitur quisq; nostrum, dimidium hominis, utpote sectus, quemadmodū pisciculi qui Psette uocantur, scissi ex uno duo efficiunt. Quærit autem sui quisq; dimidium: quamobrem quicumq; ex uiris promiscui generis portio sunt, quod olim Androgynum uocabatur, mulieriosi sunt adulteriaq; ut plurimū, ex his patrantur. Ex hoc sanē genere mœchi ducūt originē. Rursus quaecunq; mulieres uirorū cupidae mœchæq; sunt, hac stirpe nascunt. Quæ uero mulieres mulieris pars existunt, haud multum uiros desiderant, sed foeminas magis affectāt, atq; hinc foeminae quæ foeminas cupiunt nascunt. At uero qui maris portio sunt, mares sequuntur. At dum pueri sunt, utpote qui maris particula sunt, uiros diligūt, uirorūq; familiaritate assidua congressuq; gaudent: hiq; sunt puerorum adolescentulorūq; omnium generosissimi, quippe qui natura præ ceteris omnibus sunt uiriles. Hos quidam impudicos falso appellant. Neq; enim impudentia ulla, sed generositate, & fortitudine quadam mascula uiriliq; natura hoc agunt: nam simili suo congratulantur. Huius euidentis argumentum est, qd cum adoleuerint, soli ad ciuilem administrationem cōuersi, uiri præstātes euadunt, & in etate uirili constituti, ipsos adolescentes diligunt, matrimoniū uero filiorumq; generationē natura spernunt, nisi lege cogantur. Cælebs porro uita his placet. Omnino igitur uir talis mares diligit, amicorūq; studiosus efficitur, cognato semper cōgratulus. Quotiens itaq; dimidium suum alicui cuiuscunq; sexus auidus sit, occurrit, uehementissime concitantur, & obstupescūt, amicitiaq; & familiaritate & amore ardent, neq; momentum quidem, ut ita dixerim, seiungi à seinuicem patiunt. Atq; hi sunt, qui per omnem uitam amare pergunt, neq; quid potissimū à se uicissim expetant, exprimere possunt. Neq; enim ueneris coitus id esse uidetur, cuius gratia alter alterius consuetudine tantopere delectat. Aliud quiddam est profecto, quod animus utriusq; cupit, nec exprimere ualet, sed uaticinatur potius conijcitq; & affectum insitum uestigijs signat obscuris. Atqui si unā iacentibus illis superne Vulcanus cum suis instrumētis adstans interrogaret, quid est o homines, quod à uobis uicissim exigitis? & ambigentibus illis iterum percōtaretur: Nunquid hoc exoptatis, in unum idemq; maxime congregi, adeo ut neq; die neq; nocte inuicem separemini? Si hoc affectatis, colliquefaciam uos confundāq; in idem, ut ex duobus unum efficiamini, & tam in hac uita, quam apud inferos unum semper perseueretis. Videte an hoc sit quod ardetis, satisq; futurum sit uobis, si huius compotes efficiamini. Si ita, inquam, Vulcanus quæreret, constat quod nemo renueret, aut aliud quam hoc expetere uideretur. Reuera enim quod olim cupierat, audisse se quisq; putaret, congressu ui-

delicet cōmixtioneq; cum amato unum ex duobus confici. Huius causa est, quia prisca hominū natura hęc erat, integriq; eramus. totius itaq; reficiendi cupido nixusq;, amoris nomen accepit. Olīm quidem, ut suprà narrabam, unum quisq; nostrum erat. Deinde propter iniustitiā à Deo scissi fuimus, quēadmodum à Lacedæmonijs Arcades. Verendum est præter ea ne si minus modesti quàm deceat in deos simus, iterum diuidamur, talesq; efficiamur, quales qui in columnis figurantur, nates secti euadamus similes tenuissimorum quorundā animalū quæ Līspæ uocantur. Sed horum gratia unumquenque decet summa pietate deos colere, & alios ad hoc exhortari, ut hęc uitemus, adipiscamur illa, quemadmodū nos dux noster amor & imperator admonet, cui nullus repugnare audeat. Repugnat autem huic, quia aduersatur dijs. Nam si Deo reconciliati eum propitium habuerimus, singuli dimidium suum exoptatū reperiemus & consequemur. Quod quidem pauci his temporibus agunt. Neq; sermonem hunc meum Eryximachus iste corripiat, quasi Pausaniā Agathonemq; dicam, fortē enim & isti ex his sunt, & natura ambo mares existunt. Affero equidem de omnibus uiris ac foeminis, ita demum genus nostrum fore beatum, si quando amoris impetum impleamus, & suis quisq; delitijs potiatur, in antiquam naturam penitus restitutus. Si hoc felicissimū quiddam est, sequitur ut ex ijs quæ nunc nobis tributa sunt, quod huic proximum est, id sit & optimum: hoc est, ut quilibet eos qui natura ipsi cordi sunt, nanciscatur. Cuius utiq; causam Deum laudātes, amorem iure laudare debemus, qui in præsentī tempore nos summopere iuuat, dum in suum igniculum quencq; conducit, & in posterum spem summam porrigit nobis deos pie colentibus, in ueterem figuram restituendo medendoq; se nos beatissimos effecturū. Hic meus est Eryximache de amore sermo, à tuo diuersus: quem, ut suprà orauī, ne carpas, ut audiamus quid quisq; reliquorū afferat, imò quid uterq;. Nam Agatho duntaxat et Socrates restant. Morem tibi geram, dicere Eryximachū. Nam mihi oratio tua placet. Et nisi cognouissem Socratem, & Agathonem in amatorijs esse facundos, dubitarem ne uerba illis deficerent, eo quod multa uariaq; sunt dicta. Verum adhuc illis confido. Strenue & ipse certasti ò Eryximache, Socrates inquit dicebat. Verum si in eo gradu constitutus esses in quo nunc ego sum, imò in quo ero cum Agatho quoq; scite dixerit, perinde ut ego nunc maxime formidares, & angustijs undiq; premereris. Incantationibus circūuenire me uis ò Socrates, Agathonem respondisse, ut in conspectu uestro pauescam, quod magna apud uos tanquam in theatro de me expectatio sit, quasi elegantissime sim dicturus. Nimis ò Agathon, obliuiosus essem, dixisse Socratem, si te nunc coram paucis trepidaturum putarem, quem heri tam fortiter, tamq; generose ascendisse pulpitem tragicum unā cū histrionibus uiderim, & sine ullo terroris motu coram tanta spectantiū multitudīne carminum periculum fecisse. Ne me adeo, dicere Agathonem, theatri studio sum eiusq; fauori deditum putes, ut ignorem prudenti uiro paucorū sapientū, magis q; multorum insipientium iudicium esse uerendum. Inique iudicāre Agatho, Socratem dicere, siquid in te rusticū existimarem. Noui equidem, quod si quos offenderes tuo iudicio sapientes, magis eos q; uulgus curares. Sed uide ne ipsi tales minime simus. Interfuimus ibi & ipsi, uulgarium numero computati. Si autem alijs occurreres sapientibus, ne quid in eorum conspectu inepte faceres, formidares. Nunquid aliter dicis? Non. Vera enim refers, dicere Agathonem. Vulgus autē non metueres, dicere Socratem, siquid ineptum cōmittere te putares. Hic Phædrum ò amice Agathon, subiecisse, si Socrati respondere pergis, nihil curabit quomodocunq; cetera hic agantur, modo habeat quicum disputet, pulchro præsertim. Equidem libenter Socratē audio disputantē. Veruntamen curādum mihi est, ut amor à singulis ordine certo laudetur. Laudate igitur & uos Deum primo, postea arbitrati uestro inuicem disputabitis.

SECUNDA ORATIO

Recta ratio
laudandi

Præclare loqueris Phædre, Agathonem dixisse, neq; me quicq; dicere prohibet. Cum Socrate quidē saepe aliās disputare licebit. Ego uero nūc primū quatenus dicendū sit, mōstrabo, postea dicā. Vident mihi qui hactenus locuti sunt, nō ipsum Deū laudasse, sed beneficia quæ feliciter ab illo cōferunt, hominibus narrauisse. Qualis uero ipse sit qui horū bonorū causa est, nullus adhuc expressit. Recta autē laudandi ratio sola in omnibus illa est, qua illius de quo agitur

agitur natura prius ostenditur, postea quorū causa est declaratur. Sic & in praesentia qualis ipse sit amor primum ostēdere decet, deinde munera illius exponere. Affero equidem cum dii omnes beati sint, amorem, si modo fas est & tolerabile dictu, esse omnium beatissimum, quippe cū pulcherrimus omnium optimusq; existat. Quod uero pulcherrimus sit, ex eo primum patet, quod deorum omnium maxime iuuenis est. cuius ipse euidentis argumentum praebet, cum senectutem fugiat, uelocem uidelicet, quae citius quam oportet aduentat, eamq; amor natura odit, fugitq;, iuuenibus uero se miscet. Scite quidem ueteri prouerbio fertur, simile simili semper haerere. Et cum multa Phaedro cōcedo, in hoc uno minime assentior, quod amor Saturno & Iapeto sit antiquior. Immo praeter ceteris dijs iuuenem esse aio, semperq; iuuenem: prisca uero deorum gesta, quae Hesiodus Parmenidesq; describunt, necessitati potius quam amori attribuenda, si modo illi uera narrarunt. Neq; enim castrari inuicem, & uinciri, aliaq; uiolenta permulta dijs olim contigissent, si amor illis tunc adfuisset: sed beneuolentia, & pax summa regnasset, quemadmodum nunc, ex quo imperare dijs amor incepit. Ergo iuuenis est, & tener praeterea, mollisq;. Opus autē est tali quodam poeta qualis Homerus extitit, ad teneram amoris mollitiē demonstrandam. Homerus quidem Aten, id est calamitatem deam inquit esse, & mollem. Vtq; illius pedes teneros esse ostenderet, ait nunquam pauimenta calcare, sed per capita hominum incedere: perspicua sanē coniectura quod tenera sit, usus fuisse uidetur, quia per dura non graditur, sed mollia tangit. Eodem nobis utendum est argumento, quod tener sit Amor ostendere cupientibus. Neq; enim per terram, & saxa uadit, quae aspera sunt, sed mollissimis omnium rebus se infigit atq; permanet. In animis quippe deorum & hominum sedem suam locat. neq; tamen in quibuslibet animis; nam si durum animi offenderit habitum, aufugit: si autem mitem mollemq;, inhabitat. Cum itaq; mollissimarum rerum mollissimas semper partes pedibus totoq; tangat, tenerimum esse amorem necesse est. Quapropter & iuuenis est, & tener praeter ceteris amor. Quinetiam aquae instar liquidus est, & lubricus. Non enim undiq; per omnem animam circumfluere posset, & clam influere, & effluere clam, si durus ac rigidus esset. Aptae uero, compositae, flexibilisq; formae, argumento esse formositas potest, hoc est figurae concinnitas, qua amor omnium maxime proculdubio decoratus est. Inter deformitatē porro & amorem est pugna perpetua. Coloris quoq; decorem assidua inter flores habitatio huius dei significat. In eo siquidē quod floribus caret aut defloruit, siue corpus, siue animus, seu quoduis aliud sit, Amor ipse nō infidet. Vbicunq; uero floridus, & odorifer est locus, gratissime conquiescit. De huius dei pulchritudine permulta insuper afferri possent, sed ista sufficiunt. Deinceps de uirtute amoris est dicendum. Quod in primis maximi faciendum est, Amor nec iniuriam infert deo, uel homini, nec a deo, uel homine iniuriam patit. Non enim ipse qui patitur, si quid patitur. Nam uiolentia non tangit amorem. Neq; ui facit, si quid faciat. Quisq; enim sponte amori in singulis paret. Quaecunq; uero uolens quispiam cum uolente ultro cōtrahit, iusta habentur, ut regiae ciuitatis leges statuunt. Nec iusticiae solum, uerumetiam summae est temperantiae particeps. Siquidē inter omnes conuenit, temperantiam esse, libidinibus & uoluptatibus dominari, nullāq; uoluptatē esse amore potētiorem. Quod si uoluptates omnes amore imbecilliores sunt, ab illo utiq; superantur, ille uero dominatur. Amor itaq; quoniam libidinibus, & uoluptatibus dominatur, mirum in modū est tēperans. Quod ad fortitudinē praeterea neq; Mars equidē Amori resistit. Neq; enim Mars amorem, sed amor Veneris (ut fertur) Martem detinet. potentius autē est quod detinet quam quod detinetur. Qui uero ceterorum fortissimo dominatur, omnium absq; dubio fortissimus iudicandus est. De iustitia igitur, temperantiaq;, & fortitudine huius dei satis est dictum. De sapientia deinceps dicendum restat, quod quidem pro uiribus est exequendum. Principio, ut & ipse artem meam, perinde ac suam Eryximachus, honorem, hic deus poeta est adeo sapiens, ut alios quoq; poetas possit efficere. Quilibet enim licet antea rudis, poeta euadit cum primum amor afflauerit. Ex quo perspicue coniectare licet amorem peritum esse poetam, omnesq; summam musicos poesis numeros continere. Nam quae nec habet aliquis neq; noscit, alteri dare, uel monstrare non potest. Quod utique per amoris sapientiam animalia cuncta gignantur atq; nascantur, quis dubitet? Artium praeterea facultatem, nonne ab hoc deo tradi uidemus? eumq; hominem cuius hic est praceptor, potest

Prouerbiū
Simile simili
gaudet.

Omnes uō
luptates ab
amore superari

Quae quis
non habet
nec noscit,
alteri dare
uel mini-
strare non
potest

quauis in arte præcellere, clarumq; euadere: contra uero eum qui ab amore nõ tangitur, in obscuro iacere: Sagittandi namq; medendi, & diuinãdi peritiã appetitu atq; amore duce inuenit Apollo, qui est Amoris discipulus. Musicã similiter Musã. Fabricã Vulcanus arariam. Texendi artificium Minerua. Iupiter deorum hominumq; gubernationem. Quocirca res deorum amore interueniente dispositã sunt, amore, inquam, pulchritudinis: deformitatem quippe non sequitur amor. Antea uero, ut supra dicebam, permulta atq; atrocia inter deos propter necessitatis regnum, ut dicitur, contigerunt. Postquã uero deus hic ex pulchrorum desiderio natus est, bona omnia tam ad deos quã ad homines prouenere. Ita mihi uidetur ô Phædre, amor ipse primum pulcherrimus optimusq; esse, deinde talia quẽdam cæteris quoq; largiri. Succurrit mihi in præsentia metricũ quiddam atq; concinnum. Hic deus est qui pacem largitur hominibus, qui mari tranquillitatem, qui uentis requiem, cubile uiuentibus omniumq; securum. Hic rusticitatem a nobis amouet, hic nos familiaritate conciliat, cœtus huiusmodi omnes congregans. In solennibus festisq; diebus, in choris, in sacrificijs, dux nobis & præsidens. Mansuetudinem quidem porrigens, exterminãs feritatem. beneuolentiã largitor, maleuolentiã omnis expulso, propitius, beneficus, spectandus sapiẽtibus, dijs placidus, exoptãdus expertibus, participantibus possidendus atq; tuendus. Delitiarum, mollium illecebrarum, gratiarũ dulcis perfusionis & desiderij pater. Bonorum studiosus, malorum spretor: in labore, in timore, in desiderio, in sermone gubernator, perfectus adiutor, seruatorq; præcipuus. Cunctorum deorum atq; hominum decus, & dux pulcherrimus atq; optimus. Quem profecto sectari debet, præclarisq; hymnis uenerari uir quisq; cantilenã illius particeps, quam Amor ipse concinit, mentem deorum hominumq; permulcens. Hęc igitur oratio mea Phædre deo uoueat, partim iocis, partim serijs rebus pro ingenij mei facultate referta. Dum hęc Agatho dixisset, quemadmodũ retulit Aristodemus, conuiuã omnes summo quodam applausu orationem ipsam comprobauerunt: utpote quæ sicut & Agathone & deo dignũ erat, habita uideretur. Quapropter Socrates ad Eryximachum conuersus, inquit. An non merito ô Acumeni fili Eryximache, supra timuisse nunc uideor, quod reuera contigit uaticinatus, quod Agathon elegantissime loqueretur, unde mihi uerba de ore putabam? Vnum quidem, Eryximachum respondisse, recte uaticinatum te puto, scite locuturum Agathonem: tibi uero defuturam facundiam, minime. Qui non, dixisse Socratem, & ipse ô beate, & alius quiuis a dicendo absterreatur, cui post tam luculentam copiosãq; orationem sit loquendum? Et cætera quidem quamuis apte composita, non adeo miranda uidentur: elegantiam uero nominum atq; uerborum qua in orationis calce est usus, si quis animaduernerit, protinus obstupescet. Quandoquidem & ipse cum intelligerem non posse me eloquentia prope accedere, parum abfuit quin uerecundia motus hinc aliò, si quò licuisset, abirem. Etenim Gorgiã me sermo admonuit, quod illud mihi Homericum contigisset. Extimui nempe ne finem uerbis imponens Agatho, Gorgiã facundi caput e sermone suo in meum transmittens, mutum me factum, lapidem pro homine redderet. Tunc demum temere promississe me agnoui, amorem uobiscum pro uirili mea collaudaturum, & inepte amatoriam professum fuisse, quum omnino nescirem qua quidq; sit ratione laudandũ. Putabam equidem ob ruditatem meam, de quocunq; quod laudatur a nobis uera oportere referri, & hoc quidem adesse atq; licere, ex his autem pulcherrima seligentes quã decentissime ascribere nos debere. Quocirca ingenti quadam spe elatus sum, quasi recte dicturus, quandoquidem ueram laudandã rationẽ, ut uidebatur, haberem. Tandem uero haud congruus laudationis hic modus apparuit. Oportere namq; uidetur, maxima quãq;, & præclarissima rei quam laudamus, ascribere, siue reuadata, in ra illi adsint, siue nõ adsint. Nihil enim referre falsã ne an uera sint, cum propositum sit nõ qua ut cũ quomodo amor ipse laudetur, imò ut quisque amorem laudare quã maxime uideatur. Quapropter uniuersa amori tribuitis, talemq; eum esse, & talium tantorumq; causã affirmatis, ut quã pulcherrimus optimusq; appareat, ignorantibus uidelicet. Nunquam enim intelligentibus laus huiusmodi recta, & pura iudicaretur. Equidem laudationis huius modum penitus ignorabam. Nesciens itaq; uobiscum conueni me quoq; inter alios collaudaturum. Lingua ergo pollicita est, mens uero nequaquam. Absit igitur a me ista laudatio. Neq; enim sic illum extollere possem. Veruntamen si uultis, ritu meo uera lo-

qui cu-

qui cupio, & ad meipsum respicere potius, quàm cū orationibus uestris certare, ne risum moueam. Vide itaq; Phædre, utrum uobis placeat orationem huiusmodi nūc audire quæ de amore uera duntaxat enarret, uerborū nominumq; utcunq; accidit compositione procedens. Phædrū igit, Mihi sanè & alijs placet, dicere, ut tuo arbitratu loquaris. Cōcede mihi ô Phædre, dicere Socratem, ut pauca quædam Agathonem rogem, ut ab illo confirmatus loquar. Concedo equidem, Phædrum respondisse: Interroga modo, Socratem.

SOCRATIS ORATIO

Inde Phædrū sic exorsum dicebat. Optima ô amice Agatho orationis tuæ fundamenta icisse uideris, cum diceres primo quid amor sit ostendendū, postea illius opera numerāda. Hoc equidem principium ualde probo. Age itaq; postquam de amore cætera ornate atq; magnifice es elocutus, hoc insuper circa illius naturam mihi declara, utrū talis sit amor, ut alicuius amor sit, an nullius. Haud peto utrum matris alicuius patris ue sit. Ridicula nanq; interrogatio esset, utrum amor patris matris ue sit amor. Verum si interrogassem, nunquid pater alicuius pater esset, an non, respondisses utiq; si modo cōgrue loqui uoluisses, patrem filij aut filia patrem esse. An non? Prorsus, Agathonem dixisse. Nōne & matrem alicuius esse matrem. Et istud consensisse. Respōde præterea, Socratem dixisse, pauca quædam, ut quod sentio magis intelligas. Frater nunquid ipsum quod est, alicuius est frater?

Esse dicere. Nōne fratris aut sororis? Horum profecto. Conare similiter de amore nobis ostendere, num amor alicuius sit amor. Alicuius certe. Hoc itaq; memoriter serua, cuius sit recordatus. Atq; ad hoc responde, utrum amor, illud ipsum cuius est amor, appetat, necne. Et maxime quidem. Nunquid hoc ipsum apud se habet, & tamen quod habet appetit atq; amat? An potius non habet quod & amat, & appetit?

Verisimile est non habere. Aduerte præterea utrum pro eo quod uerisimile est, necessarium sit ita quicquid appetit, id quo eget appetere: & si non eget, nec cupere. Mihi quidem mirum in modum hoc placet, ut necessariū sit. Tibi uero quid uidetur Agatho, dixisse Socratem. Quod & tibi, respondisse Agathonem. Bene loqueris. An uellet magnus quispiam magnus esse, & robustus aliquis, esse robustus? Ex his quæ supra cōcessimus fieri nō posse mihi uidetur. Neq; enim indigus esset eorum quæ in seipso iam contineret. Vera dicis. Etenim si ille qui robustus est, uult esse robustus, & qui uelox, esse uelox, & sanus deniq; sanus, fortè quispiam crederet, & hos, & alios quoslibet, ea quæ habent appetere. Ne igitur hic decipiamur. Hæc si diligenter animaduertas Agatho, necessarium esse uidebis quæcunq; præsentī in tempore hi habent, eadem in tempore eodem habere, seu uelint, siue nolint, hoc ipsum uero quispiam cuperet? Cum uero quis addit: at ego sanus dum sum, uolo equidem sanus esse: & diues dum sum, esse diues: atq; idcirco, quæ habeo cupio: huic protinus respondemus. O bone uir, ipse diuitias, sanitatem, roburq; adeptus, uis hæc & in futuro tempore possidere: quoniam in præsentī uelis nolis ue habes. Vides ergo cum dicis, quæ mihi adsunt cupio, nūquid aliud quàm hoc inferas, quæ mihi nunc adsunt, & in futuro adesse exopto. Censes hunc hominem Agatho hoc an aliud responsurum? Nihil aliud, dicere Agathonem. Amor profecto huiusmodi, illud respicit quod nondum in promptu est nec habetur, adesse uidelicet & seruari illa in tempore quod sequatur. Sic est omnino. Et hic igitur, & alius quicumque appetit, quod nondum expositum paratum est, appetit, quod ue non adest, nec habet, & quod ipse non est, quo ue indiget. Talia quædam sunt illa quorum est appetitus, & amor. Talia proculdubio. Age dixisse Socratem, quæ supra dicta sunt repetamus. Primo quidem amor, aliquorum dictus est amor, deinde illorum potissimū quibus indiget.

Certe, respondisse. Recordare præterea, quorum esse amorem asseruisti. Ego tibi in memoriam si uis reducam. Equidē ita dixisse te arbitror: A dijs omnia propter pulchrorum amorem fuisse disposita. Turpium quippe amorem omnino nullum esse. An non ita dicebas? Ita profecto. Probabiliter quidem loqueris ô amice. Et si ita est, amor certe pulchritudinis amor est, turpitudinis uero minime. Cōsentio. Nonne concessum est, id quo eget nec habet, amare? Concessum plane. Ergo pulchritudine indiget amor, eamq; non habet. Necessarium. Quid uero? Num pulchrum uocas quod pulchri-

pulchritudinis indigum est, nec eam habet? Nequaquam. Nunquid ulterius, si haec ita se habent, amorem pulchrum asseris? Nihil eorum quae supra dixi, intellexisse uideor.

Recte dixisti. Sed responde dixisse parumper ulterius, nunquid ipsa bona pulchra esse uidentur? Mihi uero. Si igitur amor pulchris caret, bona uero pulchra sunt, bonis quoque caret. Repugnare tibi o Socrates, nullo modo possem. Esto igitur, ut tu ais. Veritati quidem dicere nunquam o dilecte Agatho, aduersari posses, Socrati uero facillime.

Diotima
fatidica

Erum Agathonem iam dimittam, uobisque o conuiuiae, referam sermonem de Amore, quem olim accepi a fatidica muliere Diotima, quae & harum rerum perita erat, & alia multa sapienter intelligebat, & Atheniensibus olim sacris decennio ante pestem peractis morbi dilationem dedit. Illa me in amatoria facultate instruxit. Quae igitur illa dixit, conabor uobis ex me ipso secundum ea quae inter me & Agathonem conuenerunt, exprimere. Oportet autem primo o Agatho, ut & tu exposuisti, quid & quale sit amor ostendere, deinde opera illius enumerare. Praestat, ut mihi uideatur, eodem ordine uobis nunc referre quo hospes illa me examinans pertractauit. Ferme enim eadem ego illi quae mihi Agatho, praedixeram. Magnum esse deum amorem, & ad pulchra respicere. Eisdemque rationibus me redarguit, quibus hunc ipse, quod neque pulcher esset amor, ut dicebam, neque bonus. Ad quam ego tunc. Quid ais o Diotima, inquit. Turpisne igitur ac malus est amor? Et illa: dic meliora quaso. an putas necessarium esse, ut quicquid pulchrum non est, sit turpe? Maxime. Et quod non sapiens,

Inter sapientiam & ignorantiam media est recta opinio. Qualis sit opinio recta. Amor est inter turpe & pulchrum

sarium esse, ut quicquid pulchrum non est, sit turpe? Maxime. Et quod non sapiens, ignorans. An non aduertisti, esse quoddam sapientiae & ignorantiae medium? Quid istud? Recte opinari, hoc est ueri absque certa ratione participare esse. hoc siquidem neque scientia est: nam sine ratione scientia nunquam. Neque ignorantia rursus. Quod enim ueri compositum est, ignorantia non uocatur. huiusmodi quiddam est opinio recta, inter sapientiam, & ignorantiam medium. Vera, dicebam ego, narras. Ne cogas igitur, inquit, quod pulchrum non est, esse turpe: quod uero non bonum, esse malum. Eadem ratione quamuis amorem, neque pulchrum, neque bonum esse concedas, non tamen putare debes turpem necessario esse, uel malum, sed inter ista medium. At uero in hoc omnes consentiunt, magnum esse deum amorem. Ignorantesne dicis, inquit, omnes? An scientes? Cunctos, inquam. Quonam pacto ridicule magnum esse deum hi consentientur, qui nec deum quidem esse uolunt? Quinam isti, inquam ego? Vnus quidem tu es, inquit. Ego altera. Quonam pacto dixisse me hoc asseris? Facile tibi ostendam. dic age. Nonne deos omnes, pulchros ac beatos affirmas? Nunquid auderes deorum quempiam non pulchrum beatum uel dicere? Non per Iouem. Beatos autem nonne illos uocas, qui bona pulchraque possident? Illos dumtaxat. Atqui amorem in superioribus admisisti propter pulchrorum bonorumque inopiam haec ipsa quorum indigus est, appetere. Admisi equidem. Quonam igitur modo deus est, inquit, qui pulchrorum bonorumque est expers? Nullo pacto, ut uideatur, inquam. Videsne quod & ipse amorem deum esse non putas? Quid ergo inquit? Num

Natura daemonum & officia daemonum. Diuinationes & magica conceduntur per daemones. Amor unus ex daemonebus

mortalis est amor? Minime. Quid igitur? Superiorum instar, mortalis immortalis uel medium. Quid inquam est, o Diotima? Magnus o Socrates daemon. Etenim omnis natura daemonum inter mortales deos uel est media. Quam uisum habet? Interpretatur, inquit, & transiit humana ad deos, diuina ad homines: horum quidem preces, & sacrificia, illorum praecepta sacrosque solennes institutiones, & ordinem. In utroque medio constituta totum complet, ut uniuersum secum ipso tali uinculo connectatur. Per hanc uaticinium omne procedit, sacerdotumque diligentia circa sacrificia expiationesque, & incantationes, & diuinationem omnem, atque magicam. Deus quidem homini non miscetur, sed per id medium commercium omne atque colloquium inter deos hominesque conficitur, & uigilantibus nobis, & dormientibus. Quicumque harum rerum peritus est *δαίμων*, id est felix uir, & sapiens nuncupatur: qui uero alias artes, & facultates quae manibus explentur, callent, mercenarii nominantur. Enim uero hi daemones multi atque uarij sunt. Ex his unus est amor. Quinam parentes, inquam, amoris? Quamuis dictum prolixum sit, inquit: exponam tamen. Quando nata est Venus, parato conuiuio discubuerunt dii ceteri, & *μῆτις*, id est consilij filius, *πλοῦτος*, id est affluentiae deus. Cum coenati essent, *πενία* id est paupertas mendicatura cibum, utpote epulis illic abundantibus uenit, & circa fores obuersabatur. Porus quidem nectare ebrius, uinum namque nondum erat, Iouis hortum ingressus

ingressus est, & somno grauatatus dormiebat. Penia uero inopia cōpulsā quo pacto filium quasi quibusdam insidijs ex Poro conciperet, excogitauit. Quare iuxta illum accubuit, Amoremq; concepit. Vnde natus est amor sectator cultorq; Veneris, propterea quod in Veneris natalibus est progenitus. Quinetiā natura, pulchri desiderio capitur, quum Venus ipsa sit pulchra. Quoniam uero Pori ac Peniæ amor est filius, sortem huiusmodi natus est. Principio aridus est, & squalidus, nudis pedibus, semper humi uolans, sine domicilio, sine stramētis, & tegmine ullo, ad fores in uia sub diuo dormiens, naturamq; matris feruans, semper egenus. Secundum uero patris stirpem, pulchris ac bonis insidiatur, uirilis, audax, & uehemens sagaxq; uenator, noua semper machinamenta cōtexens, prudentiē studiosus, facundus, per omnem uitam philosophans, incantator, fascinatorq; potens, ueneficus atq; sophista. Neq; immortalis omnino secundum naturam, neq; mortalis: sed interdum eodem die pullulat atq; uiuit, quotiens exuberat: interdum deficit, atq; iterū re uiuiscit ob patris naturam. Quod uero acquiri, continue subterfluit. Quocirca neq; mendicus est amor unquam, neq; etiam opulentus. Quinetiam inter sapientiam & inscitiam constituitur. Sic enim res se habet. Nullus deorum philosophatur, aut sapiens fieri cupit. Est enim. Nec alius quiuis sapiens philosophatur. Neq; omnino ignorantes philosophantur, neque sapientes fieri cupiunt. hoc enim habet ignorantia pessimum, quando qui nec pulcher nec bonus est, neq; sapiēs, sufficienter hęc habere se censet. Nunquā igitur expetit illa quorum se indigum non aduertit. Qui ergo potissimum, inquam, Diotima philosophantur, si neq; sapientes, neq; ignorantes id agunt? Hoc profecto uel puer intelliget, inquit, quod hi uidelicet qui inter istos sunt medijs, e quibus est amor. Sapientia nempe pulcherrimum quiddam est, amor autem circa pulchrum uersatur. Ex quo necessario sequitur Amorem esse philosophum: cumq; philosophus sit, medium ignorantis sapientisq; tenere. Horū in causa eius genitura consistit. Nam ex patre sapiente & opulento est genitus, matre uero minime sapiente, & certe paupere. Natura itaq; demonis o amice Socrates, ista. Nec mirum est talem te amorem finxisse ex ea opinione, quam de natura eius habebas. Nam, ut ex tuis dictis conijcio, non amantem, sed amatum amorem esse putabas, & idcirco pulcherrimum tibi amorem esse uisum existimo. Amabile quidem ipsum reuera pulchrum est, delicatum, perfectum & certissimum. Amans autem aliam talem ideam habet, qualem in superioribus figurauī. Esto, inquā, ut ais, hospes. præclare enim loqueris. Cum uero talis sit amor, ad quid conducit hominibus? Hoc deinceps o Socrates, docere conabor. Talis quidem est, & ita genitus amor. Est autem pulchrorum, ut ipse inquis. Verum si quis ita quærat, cuius gratia amor pulchrorum est, o Socrates atq; Diotima? Imò sic clarius. Qui pulchra amat, quid ab his potissimum expetit? Quid respondebimus? Adesse uidelicet sibi. At hæc responsio quæstionem huiusmodi ultra requirit. Quid erit illi cui pulchra aderunt? Nihil in promptu quod respondeam habeo. Siquis uero inquit, mutatis uocabulis, & bono pro pulchro utens, percontetur. Qui amat bona, quid expetit? Adesse sibi, inquā. Quid huic erit, cui bona aderunt? Facilius ad ista responsio, inquam. Felix enim erit. Possessione sanè bonorum beati sunt quicumq; beati, neq; requirere ulterius opus est, ad quid felix esse uelit, qui felicitatem optat, sed finem iam responsio habere uidetur. Vera loqueris, inquam. Nunquid hanc uoluntatem amoremq; cunctis cēses hominibus esse cōmunem? omnesq; uelle bona sibi semper adesse? Cōmunem plane. Cur ergo non omnes o Socrates, amare dicimus, siquidē omnes & eadem & semper amant: sed quosdam amare, alios minime? Admiror & ipse. Sed ne mireris. Nam speciem quandam amantiū seligentes, Amorem denominamus, totius nomen attribuentes. In alijs autem, nominibus alijs utimur. Exemplo, inquam, quodam declara. Ut ecce. Scis utiq; facere, amplum quiddā esse, facere siquidem generatim dicitur causa qua unumquodq; ex nō esse ad esse procedit. Quapropter omnes cuiusque artis actiones, effictiones sunt, & artifices omnes poetæ, id est, factores. Vera narras, inquam. Vides tamen quod non uocantur poetæ, sed alia nomina sortiuntur. ex omni uero factione, una selecta particula, qua scilicet circa musicam carmina que uersatur, totius nomine nuncupatur. Poetis enim, id est, effictio, hæc sola uocata est: qui ue hanc effictionis particulam habent, poetæ. Vera hæc sunt, inquam. Idem quoque circa amorē accidit. Nam summam quidem omnis bonorū felicitatisq; appetitio, maximus

maximus & insidiator amor est cuiq;. Verum qui ad bonum studio pecuniarum uel gymnasticae uel sapientiae proficiscuntur, nec amare nec amatores cognominantur. Qui uero secundum certam speciem ad id contendunt, totius nomen subeunt, amorem uidelicet, & amare, & amatores. Recte loqui uideris. Nonnulli ferunt, eos qui dimidium sui perquirunt, amare. Ego autem, neq; dimidij, neq; totius amorem assero, nisi aliquo pacto sit bonum: quandoquidem & manus & pedes, si uideantur mala, uel a seipsis homines abscondere uolunt. Non enim suum quisq; diligit: nisi forte quispiam quod bonum est, suum ac proprium cuiusq; uocet: quod uero malum, potius alienum. Quippe cum nihil aliud preter bonum homines ament. Nonne sic & tibi uidentur? Sicutiq;. Simpliciter ergo dicendum est, homines bonum amare? Proculdubio. An non addendum quod adesse sibi bonum cupiunt? Addendum. Nec adesse solum, sed & semper adesse? Et semper. Est igitur summam amor appetitio qua bonum sibi semper esse quis cupit.

Vera nimium loqueris. Postquam huiusmodi quiddam semper uniuersalis est amor, potes ne dicere quae potissimum appetendi conditio, qui ue prosequendi modus, & in qua li uel actione uel studio, Amor proprie nominetur? Si id ostendere potuissim, nunquam sapientiam tuam admiratus essem Diotima, neque discendi gratia ad te uenissim.

At ego dicam. Est, inquam, hoc partus in pulchro, tam secundum animam quam secundum corpus. Vaticinio opus est ad id quod ais intelligendum, hoc enim nullo modo percipio. Dicam equidem planius. Omnium o Socrates hominum pregnans & grauidum corpus est, pregnans & anima. Et cum primum ad certam aetatem peruenerimus, parere nostra natura cupit: parere uero in turpi nequit, in pulchro potest. Viri sane mulierisq; congressu foetus partusq; prouenit. Est autem opus hoc diuinum, & in animali ipso mortali, immortale hoc est, conceptio scilicet & generatio. Haec in eo quod sine proportione & dissonum est, expleri nequeunt. Dissonum autem est quod turpe, ab omni quod est diuinum: pulchrum uero diuino consonum. Parca igitur & Lucina generationi pulchritudo ipsa est. Quocirca quotiens pulchro quod grauidum est adharet, laetitia gestit, hilaritate & uoluptate diffunditur, pariterq; & generat. Contra uero cum turpi propinquat, tristitia quadam & dolore contrahitur, absterreturq; & cohibetur, nec gignit, sed foetum retinens angitur. Quapropter quod concepit, & iam luxuriat, adultumq; ad generationem anhelat, circa pulchrum ut plurimum obuersatur, quoniam inde acri anxietate leuatur. Est enim amor non pulchri Socrates, ut tu putas. At cuius, inquam.

Generationis partusq; in pulchro. Reuera? Reuera, inquam. Cur generationis? Quia amor sempiternum quiddam est & immortale, quemadmodum in ipso mortali generatio: immortalitatem autem unam cum bono appetere necesse est, ex illis quae supra concessimus, quandoquidem amor est appetitio, qua bonum sibi quisq; semper adesse desiderat. Ex his concluditur Amorem immortalitatis quoq; desiderium esse. Haec omnia mihi Diotima tradidit, cum de amatoris sermonem habuit. nec non sic interrogauit. Quam huius amoris cupiditatisq; causam o Socrates arbitraris? An non uides quam grauiter afficiuntur animantes omnes, & quae gradiuntur & quae uolant, cum ad generationem toto impetu proferuntur, & amoris ardore insaniunt? Primo quidem generationis causa quam uehementer congredi concupiscunt. Deinde quantum circa natorum alimenta laborant. Horumq; causa imbecillia etiam animalia aduersus robustissima praelia poscunt. & pro illis occumbere parata sunt, ac fame deficere, modo filios nutriant, & aliud quodlibet audacter aggrediuntur. Homines quidem forte putaret quispiam rationis discursu haec agere, brutis autem quanam amoris tam ardentis causa est? Assignare hanc potes? Minime, inquam. Credis ne, inquit, in amatoris peritus fore dum haec ignoras? Ob hanc, inquam, causam ad te o Diotima, ut supra dixi, confugio, quia praecceptore me indigere cognosco. horum itaq; precor, & aliorum quaecunq; ad amorem attinent, causam afferas. Si credis illius naturae amorem esse cuius saepe iam diximus, ne mireris. Ex hoc enim similiter ut ex superioribus, natura mortalis semper & immortalis esse pro uiribus nititur: hoc autem generatione duntaxat assequitur, quoniam semper alterum iuuenem ueteris loco substituit. Enim uero eo ipso in tempore, quo animalium unumquodq; uiuere dicitur, idemq; esse, ut a pueritia ad senectutem, quamuis idem dicatur, nunquam tamen in seipso eadem continet, sed nouum semper efficitur, & uetera exiit, secundum pilos, carnem

Amor est im
mortalitatis
desiderium

Assidua mu
ratio in cor
pore & ani
ma

carnem, ossa ac sanguinem, & uniuersum corpus. Neq; in corpore solum, uerum etiam in anima id cōtingit. Mores, consuetudines, opiniones, cupidines, uoluptates, dolores, atq; timores, continue permutantur, neq; quicquam ex istis idem, & simile perseuerat, sed priora quidem abolentur, noua uero succedunt. Quinetiam quod mirabilius est, scientiæ quoque non solum alia euanescent, alia surgunt, neq; semper secundū scientias idem sumus, uerumetiam una quæuis scientiarū idem patitur. Quod enim dicitur meditari, quasi exierit scientia dicitur. Obliuio namq; scientiæ exitus est. Meditatio uero nouā memoriā semper abeuntis loco restituens, scientiam seruat, ut esse eadem uideatur. Hoc utiq; pacto omne mortale seruatur, non quia semper omnino idem sit, ut diuinum, sed quia quod tabescit, & abit, nouum & simile sibi relinquit. Hoc remedio Socrates quod mortale est siue corpus, seu quodlibet aliud, particeps immortalitatis euadit: quod uero diuinū & immortale, alia ratione. Quamobrem mirari non debes, si omnia germen suum natura charissimum habeant. Nam immortalitatis gratia nixus huiusmodi atque amor cuiuslibet inest. Cum hæc audissem, admiratione commotus, inquam: Siccine Diotima sapiens reuera de ijs iudicandum? Tum illa, ut perfecti sophistæ solent, Certo scito, inquit, ô Socrates. Etenim si gloriæ studium quod hominibus inest, considerare uolueris, admiraberis rudilitatem tuam, quod ea quæ dixi, non satis cōprehenderis. Cernes equidem quā uehementer exoptent, notos sese omnibus exhibere, & in futurum immortalem gloriam cōsequi. Nam huius gratia magis q̄ filiorum, pericula subeunt, pecunias erogāt, laboresq; nullos respuunt, ac deniq; sese morti exponunt. An censes Alcesten pro Admeto mori uoluisse, aut Achillem in ultione Patrocli occumbere, aut uestrum Codrum pro filiorū regno perire, nisi immortalem uirtutis memoriā, qualis apud nos extat, consecuturos se præstassent? Longe abest, inquā. Imò pro immortalis uirtute & honesta opinione cuncta hæc, ut arbitror, agunt: & quo meliores homines sunt, eo magis ad ista contendunt. Nam immortalitatem amant. Quicūq; igitur corpore foecundi sunt, ad foeminas se magis conuertunt, atq; ita amant, & filiorum generatione immortalitatem, memoriā, felicitatem, per omne tempus assequi sperant. Sunt & qui animā grauidam atq; foecundam magis quam corpus habeant. hi sanè concipiunt ea quæ animæ & concepit & concipere conuenit. Sed quidnam conuenit? Prudentiam uidelicet, aliasq; uirtutes, quarum rerum poetæ omnes genitores sunt, necnon artifices illi qui inuectores dicunt. Maxima uero, & omnium præstantissima prudentia est, qua ciuilia & domestica gubernantur, cuius nomen est temperantia atq; iustitia. Quisquis ergo uirtutum huiusmodi natura plenus & grauidus est, ideoq; diuinus, ætate debita imminente parere iam generareq; affectat, & idcirco passim uagatur, queritq; pulchrū, in quo generet. in turpi namq; minime generaret. Quapropter corporibus speciosis magis q̄ deformibus gratulatur, utpote prægnans. Quod si animā præterea pulchram, generosam, docilemq; reperiat, utraq; pulchritudine cōcurrente, mirifice delectatur, & coram homine illo cōfestim de uirtute loquēdo facundia pollet, qualis esse debeat uir bonus edisserens, quod ue sit eius officium, atq; hac doctrina imbueret illum studet. Adhærens quippe pulchro, eoq; familiariter utens, quæ quondam conceperat, parit & gignit, illius tam in absentia, q̄ præsentia memor: quod ue inde nascitur, cum illo cōmuniter nutrit atq; educat. Vnde angustiorē communionem, firmioremq; amicitiam uicissim contrahunt, q̄ mortalium filiorum parentes, utpote qui in filiis immortalibus magis pulcrioribusq; unā cōmunicāt. Etenim huiusmodi filios quilibet potius q̄ humanos eligeret, præsertim qui Homerum Hesiodumq; consideret, & poetas alios æmuletur, dum cernit quales filios reliquerunt: qui cum immortales sint, immortalē quoq; gloriam memoriāq; parentibus præbuerunt: qualesq; Lycurgus Lacedæmonijs reliquit filios, Lacedæmoniæ ac totius penè Græciæ seruatores. Honoratur & apud uos propter generationem legum ipse Solo, alijq; permulti alibi apud Græcos & Barbaros, qui multa atque præclara opera demonstrarūt, uirtutem omnem prognerantes, Quibus sacra ac tēpla multa, ob huiusmodi sæpe natos dicata sunt, ob humanos uero adhuc alicui nunquā. In his utiq; amatorijs ô Socrates, ipse forsitā industria tua initiareris. Vtrum uero ulterius procedas, ac perfecta demum amatoria, quæ ue sublime spectāt, quorum gratia hæc sunt, animaduertas: Vtrum, inquā, pergere ualeas, necne ignoro. Dicam tamen, omniq; studio tibi opitulabor. Tu uero pro uiribus sequi me nitere. Oportet eum qui ad hoc recto

sit tramite progressurus, statim ab adolescentia pulchra corpora contemplari: & primum quidem si modo recte ducatur, unum corpus amare, ibique rationes pulchras producere, cogitare deinde pulchritudinem quae corpori cuiuslibet inest, alterius corporis esse germanam. Et si sequi decet quod in specie pulchrum, absurdum est credere eam quae omnibus corporibus inest, non unam eandemque pulchritudinem esse. Et qui hoc aduertit, omnium simpliciter pulchrorum corporum amator euadere debet, amoris autem erga unum uehementiam hac ratione remittere, atque unius speciem paruifacere. Post haec pulchritudinem quae animis inest, illa quae in corpore praestantior existimet, adeo ut si quis animi ingenui sit, quamuis forma corporis alijs quibusdam cedat, sufficere tamen arbitretur, & amet, curetque, & rationes huiusmodi pariat, quaeraturque sermones omnes qui reddere meliores adolescentem possint: ut hinc ad pulchritudinem quae in officijs ac legibus reperitur, inspiciendam ducatur, intelligaturque illam omnem sibi ipsi uniformem cognatamque existere, ut eam quae circa corpus est, pulchritudinem paruifaciat. Post officia legesque, ad scientias transeat, ut scientiarum pulchritudinem contempletur: dumque id quod ampla exuberat pulchritudine, contuetur, haud amplius tanquam mancipium unius puelli speciem admiretur, neque unius hominis uel officij pulchritudine sit contentus. Nam quisquis in hoc delinquit, exilis & abiectus est seruus. Verum in profundum pulchritudinis se pelagus mergat, ubi ipso intuitu multas praclaras atque magnificas rationes intelligentiasque in philosophia ab ipso de pariat, donec ibi confirmatus & roboratus, scientiam iam unam talem intueatur, quae pulchri talis existit. Aciem uero nunc mentis pro uiribus adhibe. Quicumque hucusque per amatoria gradatim deducitur, recto ordine pulchra intuitus, ad finem iam amatorij affectus perueniens, subito quandam natura mirabilem inspiciet pulchritudinem: Hoc illud cuius gratia labores omnes praecedentes subiimus. Principio quidem semper est, nec fit, nec interit, neque crescit unquam, neque decrescit: praeterea non hac ex parte pulchrum, ex illa turpe, uel tum pulchrum, tum minime. Neque ad hoc quidem pulchrum, turpe uero ad illud. Vel hic pulchrum, ibi turpe, ut quibusdam pulchrum sit, quibusdam uero nequaquam. Neque rursus imaginatione quadam ipsum pulchrum ita fingetur, quasi uultus pulcher, uel pulchra manus, aut aliud quiddam cuius corpus est particeps. Neque ut oratio quadam, uel ratio, aut scientia quadam. Neque in alio iacere putabitur, uelut in animali, uel terra, uel caelo, aut alio quopiam, sed id ipsum per se ipsum cum semetipso uniforme semper existens. Caetera uero omnia quae pulchra sunt, illius participatione pulchra, ea scilicet conditione, ut nascentibus & intereuntibus alijs, nihil subtrahatur illi, aut addatur, neque passionem ullam incurrat. Quando uero ab his aliquis legitime amando ascendens, illud ipsum pulchrum suspicere incipit, ferme iam finem attingit. Hoc est profecto ad amatoria recte pergere, uel ab alio duci, quando uidelicet quis ab his pulchris gratia pulchri illius ascendere incipit, quasi quibusdam gradibus utens, atque ab uno primum in duo transiens, & a duobus in omnia quae pulchra sunt corpora, ab his in omnia officia pulchra, a pulchris officijs ad doctrinas pulchras conuersus, a doctrinis denique multis in illa doctrina perueniens, quae non alterius est quam illius ipsius pulchri doctrina: atque ita demum quid ipsum pulchrum sit, contemplatur. In hoc utique uita statu o Socrates, si usquam alibi, homini uidelicet ipsum pulchrum spectanti uiuendum. Quod si quando uideris, supra quam dici possit preciosius auro, ornatisque uestibus & pulchris pueris adolescentibusque censebis. Quos nunc & tu & alij multi, dum spectatis, nimium obstupescitis, & si fieri posset, eligeretis inter illos semper cibo potuque neglecto uersari. Quam felix illud spectaculum fore putamus, si cui contigerit, ut ipsum pulchrum intueatur, syncerum, integrum, purum, simplex, non humanis carnibus, coloribus, non alijs mortalibus nugis contaminatum, sed ipsum secundum se pulchrum diuinum inspiciat. Num uitam huiusmodi paruifacias? hominis uidelicet ipsius qui illuc suspicit, qui tam praclarum spectaculum contuetur, qui illi cohaeret. Nonne cogitas quod sibi solum cernens ille eo oculo pulchrum quo percipi potest, non imagines uirtutis ulterius, sed uirtutes ipsas pariet? quippe cum non simulachrum, sed rem ipsam attingat. Cumque uirtutem ueram pariat, atque alat, Deo amicus efficietur, & si quis alius hominum, is maxime immortalis existet. Haec Socratem referebat, o Phaedre alijs conuicia, Aristodemus dixisse sibi relata a Diotima. Cui fidem adhibeo, atque alijs persuadere studeo, hominum naturam haud facile posse ad beatam immortalitatis possessionem quicumque legitimo

legitimo amore conducibilius inuenire. Quamobrem honorandū amorem ab omnibus hominibus cenſeo. Equidem amatoria colo, meq; ſummopere in his exerceo, aliosq; exhortor. Et nunc quidem ac ſemper pro ingenij facultate amoris uim & fortitudinem laudo. Hunc o Phædre ſermonem, ſi uiſ, quali laudationem quādam amoris exiſtima: ſinau-tem aliter appellare placet, appella. Cum hæc dixiſſet, ut retulit Ariſtodemus, reliqui omnes probarunt. Ariſtophanes ſolus repugnare tentauit, quia mentionem ſermonis illius ſuprà fecerat. Sed repente ueſtibili oſtium percuffum ſonitum dedit, & clamor debacchantium iuuenum tibicinæq; auditus. Tum Agathonem, uidete dicere miniſtri, quinam homines aduentarint, & ſi quis familiaris noſter interſit, ad uos accerſite. Si nullus, nos haud ampliùs bibere, ſed iam quieſcere nunciare. At paulo poſt uocem Alcibiadis audierunt, ebrietate inſultantis, altiùsq; in ueſtibulo clamantis. Qui ubi eſſet Agathonem flagi- taſſe, ad ſeq; duci iuſſiſſe. Eum igitur tibicina aliq; contubernales ducebāt, & ad fores ueſtibili ſiſtebant, corona quadam ex hedera uiolisq; cōſerta redimitum, uittisq; multis caput circumdatum, clamantemq;. Saluere uos iubeo uiri, ebrium ualde hominem compo- tatore ſuſcipite. Vel abeamus, Agathonē ſolum coronantes, cuius gratia uenimus. He- ri equidem intereſſe nequiui, hodie ueni uittas ferens, ut à meo capite ſapientiſſimi pul- cherrimiq; caput, ſi ita dicam, reuincirem. An me uelut ebrium deridebitis? ego uero, ri- deatis licet, uera tamen loqui me ſcio. Reſpondete clare, nunquid ad hæc ingredi permit- tatis? compotetis, an non? Hic acclamaſſe omnes, iuſſiſſeq; ingredi, atq; accumbere. Ac- cerſiuit & Agatho, contubernales igitur adducebant. ille uittas tollens & Agathonis ca- put circumdaturus, Socratem licet in conſpectu eſſet, non uidit. Prope Agathonem igi- tur aſſedit, inter hunc & Socratē mediùs. Ei namq; Socrates ceſſerat. Cum ſediſſet, Aga- thoni congratulatus eſt, coronauitq;. Agatho, ſuſcipite, inquit, Alcibiadem pueri, ut ſic uelut tertius accumbat. proruſ dixiſſe Alcibiadem, & quis tertius conuiuia eſſet, interro- gaſſe. cōuerſumq; Socratem uidiſſe, cumq; reſiliſſet, Prò Hercules dixiſſe, quid hoc eſt? hic etiam inſidiatus mihi o Socrates, cōſediſti? Sic ſemper ſoles, ubi minime omnium ex- pectarem, protinus mihi occurrere. & nunc cur huc ueniſti? Cur hic potius quàm apud Ariſtophanem ſedes? aut ſi quis aliùs ridiculus hic eſt, uideriq; uult? Sed callide excogita- ſti, qui iuxta conuiuarum pulcherrimum hic ſederes. Socratem autem ad Agathonē con- uerſum Vide, dicere, Agatho ſi quo pacto mihi ſuccurrere poteſ. Amor quippe huius ho- minis, haud leue quiddam mihi extitit. Ex eo namq; tempore quo hunc amare cœpi, nun- quam mihi licet aut aſpicere pulchrū aliquem aut alloqui, quin iſte zelotypus, id eſt ama- toria ſuſpitione captus, & inuidens mira quædam tentet, conuicieturq;, imò uix ſe conti- net quin manus inferat. Vide igitur ne in præſentia tale quid agat, ſed nos concilia: uel ſi uim inferre conetur, opitulare. Nam huius furor & amatorius impetus me maxime ter- ret. Ad hæc Alcibiades, Inter me ac te conciliatio nulla cadit, ſed horum cauſa alias ulci- ſcar: nunc autē Agatho mihi aliquas ex his uittis impartias, ut & huius mirabile hoc ca- put exornem, ne mihi ſuccēſeat quòd te coronauerim, nō ipſum qui omnes homines ſer- monibus ſuperat, non heri tantum ut tu, ſed ſemper. Accepit itaq; uittis, coronauit So- cratem, ac ſedit. ſedens autem inquit, Nimium mihi ſobrii conuiuæ uide mini, neq; permit- tendum uobis id cenſeo. bibendum eſt enim. Nam inter nos id conuenit. Ergo bibendi principem donec ſatis biberitis, me uobis propono. Ferri iube Agatho ſi quod a deſt am- plum poculū. ſed nihil opus eſt. imò ſeras huc puer uas illud, quod plures quàm octo pa- teras capere uidetur. Cum uas impleuiſſet, prior ipſe bibit, Socrati deinde infundi iuſſit, & inquit. Aduerſus Socratem o conuiuæ, dolo hoc nihil promoueo. Quātum cunq; quis iuſſerit, ebibet, nec ebrium unquam uidebitis. Socrates, cum infuſiſſet puer, bibit. Tum Eryximachus, quid agimus Alcibiades? Ita nec loquimur quicquam ſuper calicem, neq; canimus, ſed quali ſitientes ingurgitamur? Ad quem Alcibiades, Salue optime Eryxima- che, optimo & frugi admodū patre nate. Et tu ſalue, Eryximachus ſubiunxit. uerum quid nobis agendum? Quod inquit Alcibiades tu præceperis. Tibi quidem parendum eſt. Vir medicus multis alijs æquabitur unus. Impera ergo quodcunq; lubet. Audi iam, in- quit Eryximachus. Antequam ingredereris, uiſum fuit ab unoquoq; præſentium factio in dexteram circuitu deinceps Amorem pro ingenij facultate laudandum. Nos quidem ſinguli diximus, tu quoq; cum non dixeris, biberis autem, iure dicere debes: & cum dix-
O 2 ris, tunc

ris, tunc demum Socrati quicquid uolueris, imperabis. Socrates quoque illi qui ad dexteram succedit similiter, ceterisque deinceps. Preclare loqueris, inquit, Eryximache. Sed non æqua ratio uideri debet, ut ebrius cum sobriorum oratione uerba sua conferat. Sed o beate uir, persuasit ne tibi Socrates quicquã ex his quæ paulo ante narrauit: Vel scis contra esse omnino? Hic enim si eo præfente quenquã laudauero, uel Deum, uel hominem alium quàm hunc ipsum, manus non continebit. Bona uerba quæso, dixisse Socratem.

Nihil adhuc dicas, respondisse Alcibiadem: per Neptunum enim neminem alium te præfente laudarim. Sic agendum, inquit Eryximachus, uidetur, & si uis Socratem lauda. Quid ais? inquit Alcibiades, Oportere uidetur Eryximache, hunc uirum aggrediar, & coram uobis ulciscar. Quid cogitas, dixisse Socratem, de ridiculis quibusdã me laudabis? An quid ages? Vera loquar, inquit Alcibiades, permittis ne? Vera quidem, dixisse Socratem, loqui permitto, ac etiam iubeo. Parebo, inquit Alcibiades, quamlibentissime, modo id assequi possim. Verum tu obserua, & siquid minus uerum refero, interpella ut lubet, mendaciumque redargue. Nunquam enim sponte mentiar. Neque mireris, si aliud aliunde utcunq; redit in memoriã, reuoco. Nam haud facile est homini sic affecto, miros tuos mores facunde certoque ordine numerare. Socratem o uiri conuiuã, per imagines laudare conabor. Iste igitur forte suspicabitur, ne ad ridicula sermonem conuertam. Sumetur autem imago ueri non ridiculi gratia.

ALCIBIADES COLLAUDANS SOCRATEM

Ocratem assero persimilem Silenis istis, qui sedentes inter alias imagines à sculptoribus figurantur, ita ut fistulas tibias ue teneant. Qui si bifariam diuidantur, reperiuntur intus imaginem habere deorum. Satyro quoque Marsyæ similem esse dico. Et quod aspectu quidem his es persimilis, ne tu quidem o Socrates, negabis. Quod uero in alijs quoque similitudinẽ eorum habes, deinceps iam audi. procax & contumeliosus es, an non? si non fateris, equidem testes adducã. An non tibicen? Et tibicen quidem Marsyæ longe præstantior. Ille enim instrumentis quibusdam homines demulcebat oris potentia, & nunc etiam siquis modulatione illius utitur. Nam illa quæ Olympus modulatus est, Marsyæ qui docuit modulatum dico. Eius igitur harmonia seu uir quidam bene, seu foemina male utatur, sola animos attrahit, & quia diuina est, ostendit quinã dijs mysterijsque indigeant. Tu autem in hoc duntaxat differs ab illo, quod sine ullo instrumẽto nudis quidẽ uerbis hoc idem efficias. Nos certe quotiens alium audimus alterius uerba referentem, & si nimium boni oratoris, tamen nullius, ut ita dixerim, illa facimus. At cum te quis audit, aut tua uerba quouis alio referente, quamuis ineptus ille sit qui refert, & siue uir seu foemina, siue adolescẽtulus audiat, obstupescimus quidem, ac mente corripimur. Equidem nisi suspicarer, ne fortẽ nimis ebrius uidear, iure iurando interposito affirmarẽ, qualia mihi aliã ab huius uerbis cõtigerunt, contingantque etiam nunc quotiens hunc audio. Multo magis que hi qui Corybantum more deferuntur, cor in me concitatur ad huius uerba, lachrymasque effundo, uideoque multis alijs hoc idem contingere. Et cum Periclem audiebã, ceterosque oratores bonos, uidebantur illi quidem mihi præclare dicere, sed nihil tale mihi contingebat, neque concitabatur animus, neque se ipsum quasi seruiliter uiuentem condemnabat. Sed ab hoc Marsyæ nostro saepe ita inflector, ut existimem nullo modo in hoc statu uitẽ mihi esse uiuendũ. Hæc o Socrates, ne negaueris. Quinetiã certo scio, si in præfentia aures illi præstare uelim, minime tolerarẽ, sed eadem illa mihi euenirent. Cogit enim me fateri, quod cum ipse ego in multis deficiã, tamen meipsum negligo, remque populi Atheniensium curo. Vi ergo quasi aduersus Sirenas obturans aures, hunc fugio ac uito, ne apud eum sedens consenescam. Patior autem erga hunc solum quod nemo existimaret, ut cuiusquam pudore ac uerecundia detinerer. At qui hunc solum uereor. Consciens enim mihi sum, defendere me nõ posse, quin sint agenda quæ iubet: sed cum ab eo discedo, populari ambitione me superari. Fugio igitur hunc atque uito, et quotiens ipsum intueor, uerecundia me quia promissa nõ seruauerim, capit, ut saepe cupiam hunc e uita decedere: Rursus uero si acciderit, scio me longe id iniquius toleraturum. Itaque quod me uertam, aut quemadmodũ hoc utar, nescio. Et à modulationibus quidem Satyri huius talia mihique & multis alijs cõtigerunt. Cætera uero audite. ut similibus

milis sit quibus ego similem esse dicebam, & uim quàm mirabilem habeat, intueamini. Scitote neminem uestrum Socratem cognoscere. Sed ego uobis ostendam, quandoquidem dicere iam incepti. Cernitis quàm uehementer Socrates erga pulchros afficitur: semperq; inter eos uersatur & obstupescit: ignorat omnia, nihil nouit. figura profecto hæc Silenus est persimilis. Scitote igitur eum hac habitus forma exterius amiri, tanquam sculptum quendam Silenum. Intus uero si aperiatur, mira ô uiri conuiuæ, castimonia & integritas inest. Neq; enim pulchritudinem corporis cuiusquam quicquam æstimat, neq; diuitias, neq; honores, neq; cætera quæ uulgus admiratur, sed ea cuncta supra quàm existimari queat, longe spernit, ac pro nihilo ducit. Quocirca nullius nos esse apud eum uobis assero: fingit tamẽ ironicis aliter, ac iocari palàm de his rebus nunquam cessat. Serio aut agentis atq; intus aperti, nescio utrum quisquam uestrum diuinas quæ intus latent imagines unquam inspexerit. Ego certe quandoq; eas conspexi, atq; mihi uisæ sunt usque adeo diuinæ, & aureæ, & formosæ, & mirabiles, ut nullo modo fas existimem aliter quàm Socrates præcipit, agere. Ego iam aliquando ô uiri conuiuæ, Socratem arbitratus mea specie reuera admodum delectari, occasionem hanc mirificam felicemq; ad id quod affectabam, me nactum esse putauit. Gratificari quippe Socrati constitui, ut quæcunq; ille nouerat, mecum cõmunicaret. Nam magnum aliquid & mirificum formositatem meam existimabam, eaq; plurimum fidebam. Cumq; antea nunquã sine comite cum eo loqui consueuissem, quandoque dimisso comite, solus cum eo restiti. Vera uobis omnia aperienda sunt. Attendite obsecro. Si mentior Socrates, ipse redargue. Restiti equidem ô uiri conuiuæ, solus cum solo, sperans eadem hunc mihi dicturum, quæ amatores amatis cum soli sunt, loqui solent. Qua spe ualde lætabar, horum uero nihil actum est, sed ut solitus erat, cum ad uesperam usq; differuisset, abiit. Post hæc ad palæstram hunc citauit exercitiq; quæ si in hac aliquid perfecturus, soli itaq; sæpe nos simul gymnastica exercuimus. Quid multis opus est uerbis? Nihil mihi successit. Postquam uero hac nequaquã successerat, durioribus machinamentis uirum hunc aggredi statui, nec ab inceptis desistere. Audite quàm uehementer huic insidiatus sum. Cœnatum accersiuim tanquam amator amatis insidiatus. Is non facile nec primo paruit, tandem uero obsecutus est. Venit ergo: sed sumpto cibo cõfestim abiturus surrexit. Tunc ego pudore detentus, abire permisi. Sed alias uehementiores insidias tendens, post cœnam ad multam noctem sermonẽ protraxi: cumq; uellet discedere, obijciens intempestam noctem, manere coegi. Quieuit igitur in proximo lecto, super quem sedens cœnauerat, nec alius præter nos ullus ibi ea nocte dormiuit. Quæ hæctenus dicta sunt, sine rubore ubiq; proferri possunt. Quæ uero sequuntur, non prius audietis quàm prouerbiũ illud recensuerim. *Vinum & cum pueritia, & sine pueritia est ueridicum.* Quinetiam iniustum uidetur, ut is qui Socratem laudat, superbũ & inuisũ facinus illius silentio prætereat. Præterea nõ aliter affectus sum quàm ille quẽ uisera mordet. Illum quippe ferunt qualis sit eius passio aperire nolle nisi his qui similiter agrotant, quasi hi soli, utpote mali non ignari, ignoscant, si quis cruciatu compulsus, & loqui & agere cuncta non dubitet. Ego igitur præ cæteris astrictus uehementiori philosophiæ morsu, qui omnium est acerrimus, & siue cor, siue animum, siue quomodocunq; id appellandum sit, faucius cupiditate in philosophiã sermonum, qui acrius quàm uisera mordent, & occupant si quando attigerint iuuenilem animum qui nõ penitus ignauus sit, compelluntq; ad quicquid tandem sit, faciendum atq; dicendum, nihil intentatum relinquere statui, quo Socratem ad explendam hanc sitim mihi quàm coniunctissimũ facerem. Nõ dicere ea quæ dicturus sum, nisi apud eos conuiuas loquerer, quos semper quasi uesano quodam philosophiæ furore correptos bacchantesq; prospexi, Phædros, Agathones, Eryximachos, Pausanias, Aristodemos, Aristophanes, Socratem deniq; ipsum, & cæteros. hæc enim mihi nisi faucijs, eodemq; modo affectis, narranda non essent. Quare uos audientes, mihi ueniam dabitis pro his quæ tunc à me facta, & nunc dicta fuerint. Famuli autem, & si quis alius adsit prophanus & agrestis, aures obstruant. Extincto lychno, famulisq; absentibus, uisum mihi ô uiri conuiuæ, haud amplius dissimulandum differendumq; sed ingenne quod sentirem aperiendum. Tetigi itaq; illum dicens, Socrates dormis?

Nondum, inquit. Scis ne quid hæctenus mihi uisum fuerit? inquam. Qua de re, & quid rogas? inquit. Tu mihi solus amator me dignus extitisse uideris, inquam, uerecun

dior tamē in amore fuisse. Equidem cum ita se res habeat, ego quē talis sim, stultum esse ducerem, nisi in hoc quoque tibi gratificarer, & in cæteris omnibus, siue meis rebus, siue amicis indigeas. Mihi quidem nihil est antiquius, quam ut optimus uir euadam. Ad hoc nemo me magis quam tu iuuare potest. Ego autem tanto uiro non obsecutus, uehementius sapiētum increpationes uererer, quam obsecutus insipientium uerba, quæ cum audisset, solita ironia dissimulans, ita respondit. O amice Alcibiades, uideris reuera nō ignauus uilisque esse, si uera sunt quæ de me refers, & inest mihi uis quædam per quam ipse melior effici possis, & miram in me pulchritudinem conspicias, tua forma longe præstantiorem. Si ista cognoscens, communicare mecum exoptas, & pulchritudinem pulchritudine commutare, tanquam foenerator multo plus quam ego reportare contendis. Nam pro opinione ueritatem pulchrorū lucrari conaris, & aurum pro orichalco recipere. Sed o beate, diligentius animaduerte, nec te mea cōditio lateat, cum nullius sim precij. Tunc sanè mentis oculus acute incipit cernere, cum primum corporis oculus deflorescit. Tu uero ab hac ætate es procul. Mea quidem talia sunt, qualia dixi, inquam. Neque enim in ore unum, in corde aliud habeo. Tu autem ita delibera, ut & tibi & mihi melius fore censes. Probe, inquit, loqueris: ergo posthac inuicem consultantes agemus, quod utrisque tam in his quam in cæteris omnibus maxime conducturū putabimus. Cum hæc audissem, & obiecissem, quasi iaculo quodam faucium existimaui. surgensque ne uerbū quidem ulterius loqui permisi: & hunc amictum quē uidetis, circumdans, erat enim hyems, substrato huius pallio ueteri recubui: & hisce brachijs felicem hunc sapientemque uirum penitusque mirādum amplexus, noctem sic totam quieui. Hæc scio nō negabis o Socrates. Is tamen formam qua ego maxime fidebam, spreuit omnino quasi ridiculam, superbeque contempsit. Deos omnes deasque testor o Iudices, estis enim Socraticæ superbæ iudices, me non aliter surrexisse, ac si cum patre, uel fratre natu maiore iacuissem. Quam mihi mentem post hæc fuisse putatis, cum me quidem contemptum existimarem, eius autem ingenium, temperantiam & fortitudinem admirarer, uirum talem nactus, qualem me prudentia & tolerantia reperturū esse nullum credideram: Quapropter qua ratione illi succenserē, ab eoque discederem, haud inueniebā, neque rursus quibus illecebris ipsum mihi conciliarem. Noueram equidem difficilius hunc pecunijs, quam Aiacem ferro domari posse, & id quo facilius irretiri illū speraueram, me sefellit. Ambiguus itaque, & huic uiro magis quam alius quisquam alteri mancipatus, circumuagabar. Hæc omnia tunc à me facta sunt. Procedente post hæc tempore militia illi simul mihique obuenit aduersus Potidæam, fuimusque Socrates & ego in eo exercitu contubernales. Primum quidem laborū patientia non me solum, sed alios omnes longe superabat: & siquo in loco, ut accidere solet in bello, cōmeatus deficeret, nulli pares huic reperiebantur ad famem sitimque perferendam. Rursus uero in abundantia rerum & comestatione mensaque militari, solus hic frui posse uidebatur. Et quamuis bibere nollet, tamen si cogebatur, omnes protinus bibēdo longe uincebat: & quod mirabile est, ebrium quisquam eum nunquam conspexit. Sed hoc mihi adhuc in posterum redargui posse uidetur. Aduersus autem hyemes & frigora, quæ illis in locis asperrima sunt, mirabilia faciebat. Quandoque enim gelu maximo intolerabilique facto, ita ut nulli exire de tabernaculis auderent, & siqui exibant, nō nisi suffarcinati admodum, pedesque & crura pelibus pannisque laneis diligenter circunuoluti: Socrates per hoc ipsum tempus ita exibat cum cæteris militibus, ut nihil ad eam uestē adiungeret, quā primo ferre solitus erat. Nudis uero pedibus per glaciem facilius incedebat, quam cum calceis alij. Milites uero hæc intuentes, se contemni ab eo suspicabant. Et in his quidē talis erat Socrates. Quid autē fecerit tolerantissimus uir in eodem exercitu, operæ precij est audire. Nam cum aliquādo cogitatio quædam incidisset, stetit cogitans eodem uestigio à matutino tempore: cumque explicare id quod cogitabat nō daretur, perstabat cogitans, nec dimittebat. & iam meridies erat, militesque id senserant, ac mirabantur, alterque narrabat alteri Socratem ab aurora stetitisse cogitantem. Demum uero ab Ionis quidam milites, cum nox iam immineret, cœnati prius, erat enim tunc æstas, circa eū strata posuerunt, iacueruntque sub diuo illum obseruantes, an per noctē quoque perseveraret. Socrates uero stetit usque ad auroram sequentē, ac solis exortum. Postea uero abiit, cum iam solem nascentem salutauisset. In prælijs quoque qualis fuerit, non est silentio prætereundū. Nam cum ea pugna fuit, ex qua me quasi optimum

optimum pugnatores duces exercitus donauerunt, nemo alius me seruauit quam Socrates. Videns enim me grauius uulneratum, nequaquam deseruit, sed ante me prostratus, me ipsum atque arma mea protexit, ab hostibusque seruauit. Atque ego tunc ista praedicans conatus sum, ut non mihi, sed Socrati huic, a quo seruatus eram, dona illa traderentur. Neque ista confutaueris, neque ueluti falsa negaueris Socrates. Tunc sane duces ad meam respicientes dignitatem, donare me maluerunt, te in primis o Socrates obsecrante, ut mihi non tibi honor exhiberetur. Illud quoque dignum est memoratu, quemadmodum fuga nostrorum apud Delium facta, se Socrates gessit. Nam interfui quoque huic praelio, & quidem ex equo pugnas, cum Socrates ipse pedes esset. Profligatis igitur nostris, ac fugam omnium facta, Socrates una & Laches pedem referebant. Atque ego cum in hos casu incidissem, bono animo esse iussi, meque nunquam deserturum eos dixi. Hic igitur eo melius aspicere potui Socratem quam apud Potidaeam, quo & ipse confusus equo, minus formidabam. Primum igitur intueri licebat, quanto cautione ac praesenti animo Lachem superaret. Deinde mihi uisus est o Aristophanes, quod & ipse ais, ibi non aliter quam hic incedere, superbus, & oculis quiete omnia circumlustrans, cauteque examinans singula. Hostes siquidem ciuesque uicissim respiciebat, oculis & aspectu praeferebat ostendensque uel remotioribus, si quis eum inuadat, non esse id impune facturum. Itaque tute abibat & ipse & alter. ferme enim qui ita incedunt, nemo eos inuadit, sed eos qui effusa fuga deseruntur. In multis quidem alijs mirifice laudari Socrates potest, sed talia sunt, ut caeteri quoque forsitan nonnulli eandem laudem mereantur: uerum illa praecipua in hoc, per qua ne mihi aliorum hominum, neque antiquorum, neque nouorum esse similis reperitur. Nam qualis Achilles fuit, talem coniectet forsitan aliquis fuisse Brasidam, & alios quosdam: & qualis Pericles, tales Antenorem atque Nestorem. Sunt alij quoque qui hoc modo conferri inuicem possunt. Sed qualis Socrates est, qualisque eius mira diuina ratio, nemo prope ad eius similitudinem accedit, neque ueterum, neque eorum qui nunc sunt, nisi ut ego nunc dixi, atque assimulaui. Quippe nulli hominum, sed Silenis & Satyris similis ipse est, eiusque sermones. Nam & hoc a me praetermissum erat prius, sermones eius per similes esse imaginibus Silenorum ab artificibus factis, deinde apertis. Siquis enim huius sermones audiat, uidentur prima, ut fertur, facie nimium esse absurdi. Nomina quippe & uerba exteriori aspectu Satyri cuiusdam contumeliosi habitum praefereunt. A sinos enim fabrosque ararios, & sutores calceorum, coriariosque semper habet in ore, eademque semper dicere de eisdem uidetur, ut omnes ferere qui minus experti peritiue sint, uerba illius irrideant. Verum si intus aspiciat quis eius sermones, primo quidem reperiet sensuum profunditatem habere solos aliorum omnium, & insuper diuinissimos esse, ac plurimas uirtutum speciosissimas imagines continere, atque ad plurima sese extendere: immo omnia praecipua comprehendere, quibus instrui debet is, qui sit honeste beneque uicturus. Haec sunt o uiri conuiuie in quibus Socratem laudo, ac etiam de quibus conqueror. Audistis enim interim quas mihi iniurias intulit, Nec aduersus me solum ita se gessit, uerum etiam aduersus Charmidem filium Glaucanis, & aduersus Euthydemum Diocle natum, aliosque permultos eadem fecit, quos ipse sub specie amatoris sefellit: nam pro amatore amatus euasit. Quamobrem te quoque Agatho admoneo, ut huius simulationes dissimulationesque caueas, & ex his quae ego sum passus, hunc cognoscens, rem tuam cures, neque secundum prouerbum, infantium instar accepto incommodo sapias. Cum haec Alcibiades dixisset, eius audacia & loquendi libertate risum omnibus concitatum esse Aristodemus narrabat, quoniam uisus est & amore Socratis esse captus. Sobrius mihi uideris o Alcibiades, Socratem dixisse. Alioquin nunquam ita artificiose longo uerborum circuitu facto occulte id studuisses cuius gratia caetera omnia dixeras: quod in orationis calce, ut praeter propositum proferre uidereris, tandem apposuisti, quasi non omnia idcirco dixeris, ut me ab Agathone disiungeres. Arbitraris me neminem praeter te unum amare debere, Agathonem uero a nullo alio quam abs te amari. Verum non latuit nos quid sibi uellet tuum illud Saryricum Silenicumque figmentum. Sed o amice Agatho danda opera est, ut nec isti sua machinamenta proficiant, nec ullius calumniam inter me ac te iactae dissidium faciant. Vera o Socrates, Agathonem respondisse, loqui uideris. Nam ut nos seiungeret, inter te ac me se medium interposuit. Sed nihil hoc illi proderit, hinc enim surgens, prope te sedebo. Sic agendum

dum profecto, dixisse Socratem hic infra me sede. Pro Iupiter exclamasse Alcibiadem Qualia perpeti me uir cogit. In omnibus superare me uult. Medium saltem hic Agathonem sedere permittite. Nequaquam decet, respondisse Socratem. Tu enim me laudasti. Oportet autem me nunc ad dexteram hunc sedentē laudare. Si ergo post te maneat Agatho, haud me rursus laudabit, prius quam à me laudetur. Sed dimitte uir felix, neque huic meas laudes inuideas. Equidem laudare illum uehementer desidero. Huius Alcibiades, Agathonem ibi dixisse. Quid hic moror? Hinc iam discedo ut me Socrates laudet. Mos is Socratis est, Alcibiadem respondisse, uti eo praesente nemini liceat alteri formos sibi conciliare. Vide nunc obsecro quam facile & quam probabili ratione hunc ad se traxerit. Surrexit ergo Agatho, ut apud Socratem requiesceret. Tunc subito debacchantes multi patentis fores nacti, nam paulo ante quis contra exierat, ingressi sunt, & circa illos confederunt. Quorum strepitu turbata sunt omnia, nec ullus post hanc modus in bibendo seruatus. Eryximachum, ac Phaedrum, aliosque nonnullos abesse, Aristodemus recensuit, seque diu dormisse, nam longae tunc noctes erant, & circa auroram gallis iam cantantibus surrexisse. Somno excitum inuenisse, quod alij quidem partim dormiebant, partim discesserant. Agatho uero, & Aristophanes, atque Socrates soli adhuc uigilabant, bibebantque ampla quadam phiala factio in dexteram circuitu sibi inuicem succedentes, Socrates autem assidue differebat. Neque aliorum se recordari Aristodemus, inquit, neque enim ab initio adfuisse, & somno fuisse grauatum. Summam uero disputationis illius extitisse, quod Socrates illos fateri cogebat, eiusdem uiri officium esse tragicodiam, comodiamque componere, eumque qui arte tragicus est esse quoque comicum. Cum haec illi coacti potius quam persuasi concessissent, se somno dedisse Aristophanem primo. Agathonem deinde exorta iam luce. Socratem uero dormientibus illis in Lyceum, ipso ut consueuerat comitante, fuisse profectum, & lotum solito se more diem totum exercuisse, ac deum ad uesperam domi requieuisse.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PHAEDRVM.

PLATO noster poetica musa, quam à tenera aetate, immo ab apollinea genitura sectatus est, furore grauidus, primum peperit liberum totum pene poeticum, & candidissimum candidissimus, & de pulchritudine simul atque Amore uir pulcherrimus, omniumque amore dignissimus, ut merito ceteros quoque liberos deinceps ediderit uenustatis & gratiae plenos à uenerea Musa exordium felix auspiciatus, solusque omnium uenustate ubique cum dignitate coniunxerit. Quoniam uero plurima huius libri mysteria in Theologia & libro de Amore exposuimus, argumentum eius breuissime perstringemus. Symposium de Amore quidem praecipue tractat, consequenter uero de pulchritudine. At Phaedrus gratia Pulchritudinis disputat de amore. Neque ab re omnino inserta est oratio Lysiae, atque oratoria disputatio. Pulchritudo enim & ad mentem, & ad uisum, auditumque pertinet. Quo fit, ut ubi de animorum nominumque pulchritudine agitur, itemque de pulchritudine corporis, merito de orationis pulchritudine disputetur. Statim uero in ipso exordio Socrates inter iocandum seria nimium tradit praecipua, Omnia ob sapientiae studium penitus contemnenda, Potissimum sapientiae studium considerare seipsum. Inter haec artificiosissima loci descriptio allegorice significat Academiam: Platanus, Platonem: Castum arbutum, amoris Platonici & Socratici castitatem: Fons, in communicanda sapientia largitatem: ornamenta cetera oratorios poeticosque flores quibus Academia Platonis abundat. Reprehenditur iure Lysias quod qualis sit amoris affectus inquirat, neque prius amore ipsum definiat neque distinxerit. Considera inter haec amoris Socratici pudicitiam: nonnulla enim minus honesta pronuntiat obuoluto capite exorditur. Mox inuocat Musas, ut rem minus honestam ipsa suo saltem splendore elocutionis honestent. Sed antequam turpem uituperet amatorem, ne in eodem sit quo Lysias crimine, turpem amore definit esse cupiditatem quandam siue libidinem à ratione rebellem, quae superet opinionem ad recta tendentem, & ad formam rapiat uoluptatem. Sed dum ad definiendum pergit, duos nobis tribuit duces, unum quidem appetitum uoluptatis ingenitum, alterum uero legitimam quandam opinionem acquisitam paulatim per disciplinam, & ad honesta ducentem. Verum hos nobis intrinsecos duces, extrinseci duo mouent, Daemon quidam acereus opinionem, aereus uero libidinem. Postquam uero definiuit, multis rationibus adolescentes à turpibus amatoribus segregat. Tum uero interea mirabile nota mysterium, Mosaico mysterio simile. Malorum plurimis in ipso statim principio, demon aliquis immiscuit uoluptate. Quonia uero non tam philosophicam quam poeticam agit personam, subdit se correptum